

**UCHWAŁA NR XLV/426/22
RADY GMINY GORZYCE**

z dnia 29 września 2022 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku

Na podstawie art. 10e ust. 1 i art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r., poz. 559 ze zm.), uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Gorzyce.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Wawrzyczny

Załącznik do uchwały Nr XLV/426/22
Rady Gminy Gorzyce
z dnia 29 września 2022 r.

Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku

Gorzyce, wrzesień 2022

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	3
Kluczowe wnioski z diagnozy	4
Usytuowanie diagnozy w procesie strategicznym	4
Podstawowe dane o gminie	4
Sytuacja demograficzna	5
Rynek pracy i przedsiębiorczość.....	8
Usługi publiczne	11
Edukacja i wychowanie	12
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	13
Kultura.....	14
Sport i rekreacja	15
Gospodarka komunalna	16
Gospodarka mieszkaniowa	18
Kluczowe uwarunkowania środowiskowe	19
Opieka przedszkolna i inna oferta dla mieszkańców.....	22
Aktywność społeczna	23
Bilans strategiczny gminy Gorzyce	24
Wizja rozwoju Gorzyc.....	28
Priorytety i cele strategiczne gminy Gorzyce	31
Priorytety strategiczne	31
Cele strategiczne i cele operacyjne	32
Kierunki działań na rzecz realizacji celów.....	34
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	39
Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań	42
REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII	48
Organizacja procesu wdrożeniowego	48
Monitorowanie i ewaluacja oraz oczekiwane rezultaty	49
Ramy finansowe	50
Spójność celów Strategii z regionalnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi	52

Gmina Gorzyce od początku XXI wieku realizuje działania wpisujące się w zasady strategicznego planowania rozwoju lokalnego. Świadczą o tym kolejne edycje opracowywanych dokumentów strategicznych (ostatni z nich powstał w roku 2014) oraz ich konsekwentna realizacja. Cechy, które charakteryzują podejście do rozwoju Gminy Gorzyce to przede wszystkim:

- współdziałanie mieszkańców w kształtowaniu polityki lokalnej,
- rozwój wielowymiarowy – uwzględniający wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy,
- rozwój zrównoważony i związany z nim szacunek do dziedzictwa gminy,
- poszukiwanie innowacji w różnych sferach rozwoju lokalnego,
- budowanie relacji z otoczeniem w układzie powiatowym, subregionalnym i transgranicznym.

Prace nad strategią rozwoju Gminy Gorzyce w perspektywie roku 2030 stały się okazją do utrwalenia tych cech oraz nadania im nowej jakości.

Gorzyce są gminą, która rozwija się w sposób harmonijny. Jest to miejsce atrakcyjne dla obecnych, ale również napływających z otoczenia mieszkańców. Gorzyce przyciągają także nowych inwestorów wzbogacających strukturę gospodarczą i rynek pracy. Specyfika gminy oraz jej lokalizacja pozwalają na łączenie wiejskiego charakteru przestrzeni z miejskimi udogodnieniami (dostępnymi w gminie lub pobliskich ośrodkach). Powoduje to, że nowa strategia jest kontynuacją wcześniejszej linii strategicznej realizowanej w ubiegłych latach.

Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku jest wynikiem współpracy z podmiotami lokalnymi oraz zebrania i poddania analizie informacji ilościowych i jakościowych z różnych źródeł. Prezentowany dokument stanowi syntezę opinii i pomysłów zidentyfikowanych w trakcie różnego rodzaju spotkań i konsultacji (warsztaty z udziałem mieszkańców, menedżerów lokalnych, przedstawicieli biznesu, badania ankietowe).

Sformułowana strategia stanowi otwarcie procesu strategicznego zarządzania gminą w horyzoncie 2030 roku. Przyjęty horyzont czasu nawiązuje do rozwiązań przyjętych w strategiach w otoczeniu na poziomie regionu, kraju, Unii Europejskiej. Strategia Gorzyce 2030 jest kolejnym krokiem na drodze do świadomego i systemowego przeobrażenia gminy. Rozwój lokalny zależy nie tyle od werbalnych zapisów strategii, co od determinacji w jej wdrażaniu. Nie bagatelizując zawartości merytorycznej strategii oraz jej struktury należy zwrócić uwagę, że rozstrzygnięcia zapisane w prezentowanym dokumencie muszą być konsekwentnie przekładane na realne aktywności różnych podmiotów. Także w tym aspekcie podkreślić należy wagę zaangażowania podmiotów lokalnych w proces wdrożeniowy.

Treść i struktura strategii zostały dostosowane do aktualnych wymagań prawnych, a w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, która określa rolę organów gminy w procesie strategicznym, procedurę określania trybu i harmonogramu opracowania strategii oraz jej strukturę i zakres merytoryczny.

USYTUOWANIE DIAGNOZY W PROCESIE STRATEGICZNYM

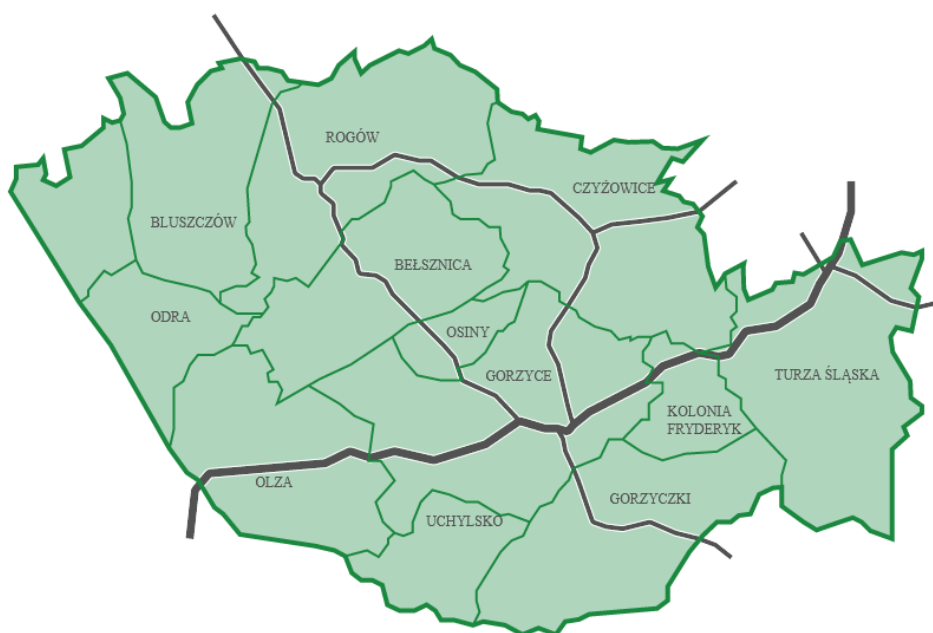
Diagnoza strategiczna dla Gminy Gorzyce została opracowana w oparciu o dane dostępne w źródłach statystyki publicznej, głównie zaś informacje z Banku Danych Lokalnych GUS. Zestawienie obejmuje najbardziej aktualne dane dostępne w momencie opracowania raportu. Dane przedstawiono w układzie dynamicznym (większość danych zaprezentowano w ciągu czasowym począwszy od roku 2010). Część danych prezentuje Gminę Gorzyce na tle innych wiejskich gmin sąsiednich, w tym gmin powiatu wodzisławskiego. Zbiór wykorzystanych danych należy traktować jako ramę dla prowadzenia działań ewaluacyjnych. Wykonana diagnoza jest wielowymiarowa i obejmuje wszystkie podstawowe zagadnienia ilustrujące rozwój lokalny.

Obraz gminy wyłaniający się z danych ilościowych poddany został weryfikacji poprzez wykorzystanie narzędzi jakościowych (warsztatów i innych form konsultacji).

PODSTAWOWE DANE O GMINIE

Gmina Gorzyce leży w południowo–zachodniej części województwa śląskiego, w Subregionie Zachodnim, w powiecie wodzisławskim. Obejmuje obszar 6458 ha i jest największą pod względem powierzchni gminą w powiecie. W skład gminy wchodzi obecnie 12 jednostek pomocniczych – sołectw: Bełsznica, Bluszczów, Czyżowice, Gorzyce, Gorzyczki, Kolonia Fryderyk, Odra, Olza, Osiny, Rogów, Turza Śląska, Uchylsko oraz tereny istniejącego do 1999 r. sołectwa Kamień zajętego pod suchy zbiornik przeciwpowodziowy Polder „Buków”.

Mapa 1 Plan Gminy Gorzyce.

Źródło: www.gorzyce.pl

Gmina stale rozwija swoją współpracę ponadlokalną oraz międzynarodową. Gmina Gorzyce jest członkiem Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Górnej Odry (Euroregion Silesia) oraz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Morawskie Wrota”. Ponadto należy do Związku Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego oraz do Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. Gmina Gorzyce na podstawie porozumienia cywilnoprawnego z dnia 27.10.2021 r. jest członkiem założycielem Klastra Energii Ziemi Wodzisławskiej. W związku z przebiegającą przez gminę autostradą A1 Gorzyce współpracują z miastem Bogumin oraz z Śląską Ostrawą zmiierzając do powstania strefy aktywności gospodarczej po obu stronach granicy. Ponadto trwa współpraca ze słowacką gminą Stara Bystrica oraz z Kamieńcem Podolskim na Ukrainie i chorwacką Kostanje.

Zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030” Gmina Gorzyce została ujęta w następujących obszarach strategicznej interwencji (OSI):

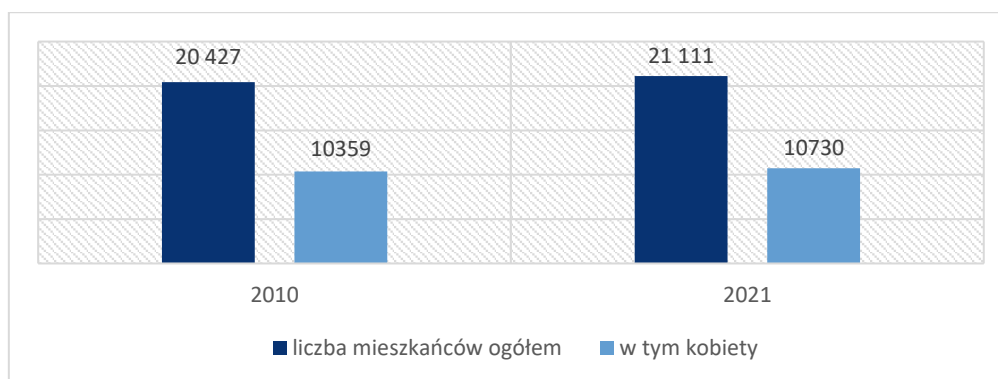
- Obszary cenne przyrodniczo – walory przyrodnicze przeciętne (II),
- Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza – II obszar problemowy,
- Gminy w transformacji górniczej – w ujęciu społeczno-przestrzennym.

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

- Pozytywny trend wzrastającej liczby ludności gminy dotyczy zarówno wartości bezwzględnych jak i udziału w populacji powiatu.
- Wzrost liczby ludności w gminie wynika z utrzymującego się dodatniego salda migracji.
- Przyrost naturalny utrzymuje się na ujemnym poziomie od wielu lat.
- Wzrastający odsetek osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku odsetka pozostałych grup wiekowych świadczący o postępującej tendencji starzenia się społeczności gminy.

Spółeczność Gminy Gorzyce w 2020 roku liczyła 21,1 tys. osób, z czego 50,8% stanowiły kobiety. Na przestrzeni ostatnich lat zauważa się systematyczny wzrost liczby ludności – w roku bazowym liczba ta wynosiła 20,4 tys. i w ciągu 11 lat wzrosła o 3,3%, tj. o prawie 700 osób. Pozytywny jest także trend udziału społeczności gminy w populacji powiatu. W 2010 roku wynosił on 12,9%, tymczasem w 2020 już 13,6%. Świadczy to o zwiększającej się roli gminy w powiecie.

Wykres 1 Liczba ludności Gminy Gorzyce w roku 2010 i 2021.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Zwiększająca się liczba mieszkańców wynika z utrzymującego się na przestrzeni wielu lat dodatniego salda migracji. W 2020 roku saldo to wyniosło 115 osób, z czego 258 osoby się zameldowały, zaś 143 się wymeldowało. Najwyższe saldo migracji wystąpiło w latach 2011 (203 osoby), 2016 (188 osób) i w 2012 (174 osoby); najniższe natomiast w 2013 (30 osób). W przeciwieństwie do migracji przyrost naturalny od wielu lat przybiera wartości ujemne. W 2020 roku osiągnął wartość -114. Najniższa wartość przyrostu naturalnego wystąpiła w 2020 roku (-114 osób), natomiast ostatnia dodatnia wartość wystąpiła w 2010 roku (30 osób).

Wykres 2 Przyrost naturalny i saldo migracji w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020 r.¹

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

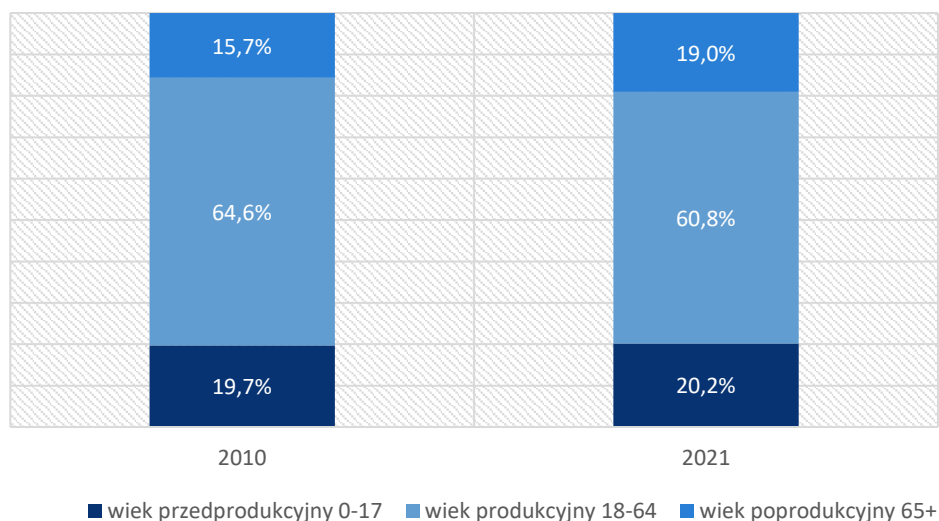
Ze względu na ujemny przyrost naturalny gminę dotyka ogólnokrajowa tendencja starzenia się społeczeństwa. Zarówno w ilościach względnych jak i bezwzględnych największy wzrost wartości obserwuje się w grupie osób w wieku poprodukcyjnym (odsetek tych osób wzrósł o 3,4 pkt. proc., w wartościach bezwzględnych grupa zwiększyła się o 921 osób tj. o 21,4%). Pozostałe dwie grupy odnotowały spadek udziału w populacji gminy ogółem.

Odsetek dzieci i młodzieży spadł o 0,5 pkt. proc, a osób w wieku produkcyjnym o 3,8 pkt. proc. Odpowiednio grupy te liczebnie zmieniły się: wzrost o 117 osób (tj. o 2,8%) oraz spadek o 33 osoby (tj. o 0,3%). Proces starzenia się społeczeństwa można zaobserwować także na piramidzie wieku i płci. Zauważa się, że wyże demograficzne które dotyczą osób urodzonych w latach 30-44 i 55-69 przesuwają się do coraz wyższych roczników, natomiast nie widać odzwierciedlenia w postaci większej liczby

¹ Dla roku 2015 GUS nie podaje danych o wartości migracji; w momencie opracowania analizy brak danych o przyroście naturalnym i migracjach za rok 2021

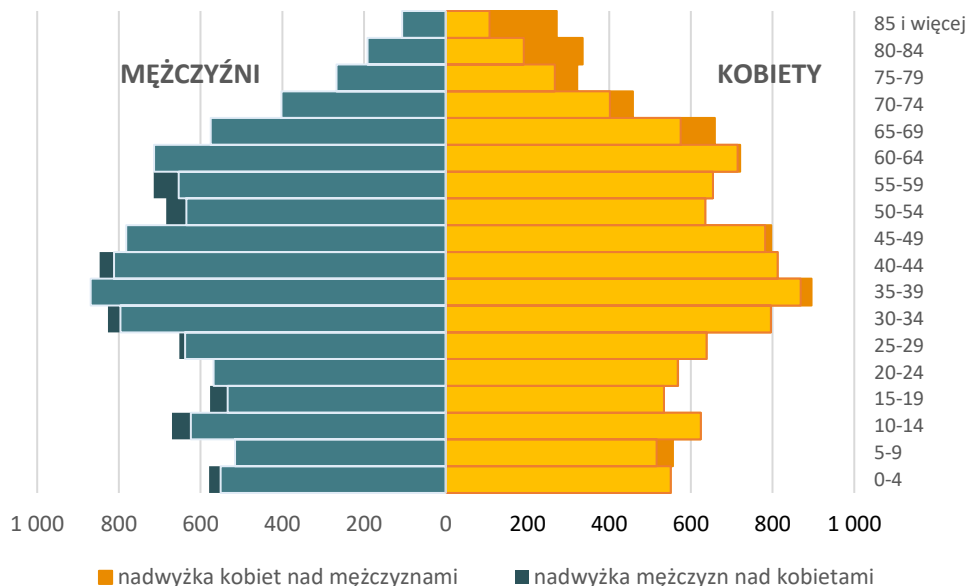
urodzin w rocznikach niższych. Generalnie wykres poniżej 30 roku życia coraz bardziej się wypłaszacza. Odsetek osób w wieku 65+ w 2020 roku wynosił w Gminie 16,8%.”

Wykres 3 Ludność w grupach wiekowych w Gminie Gorzyce w 2021 r

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS

Wykres 4 Piramida wieku i płci Gminy Gorzyce w 2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Gęstość zaludnienia Gminy Gorzyce jest niższa od średniej regionalnej oraz powiatowej, ale wyższa od części gmin z otoczenia. Gmina charakteryzuje się najniższym wśród analizowanych obszarów wskaźnikiem przyrostu naturalnego oraz najwyższym wskaźnikiem salda migracji. Mimo znaczącego

wzrostu odsetka osób starszych w gminie, wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym utrzymuje się na stosunkowo niskim poziomie (niższe obserwowane są tylko w Mszanie, Krzyżanowicach i Lubomi).

Tabela 1 Wybrane wskaźniki demograficzne w analizie porównawczej wybranych jednostek terytorialnych w latach 2020.²

	Gęstość zaludnienia (2020 r.)	Przyrost naturalny na 1000 osób (2020 r.)	Saldo migracji na 1000 ludności (2020 r.)	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (2020 r.)
Województwo śląskie	364	-4,86	-1,04	40,2
Krzyżanowice	160	-6,86	-1,69	31,7
Powiat wodziszawski	546	-3,71	--0,47	36,6
Godów	364	-4,13	6,23	33,8
Gorzyce	331	-5,34	5,39	33,4
Lubomia	189	-1,52	-0,89	33,0
Markłowice	396	-3,33	5,18	34,8
Mszana	246	1,17	-2,73	30,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

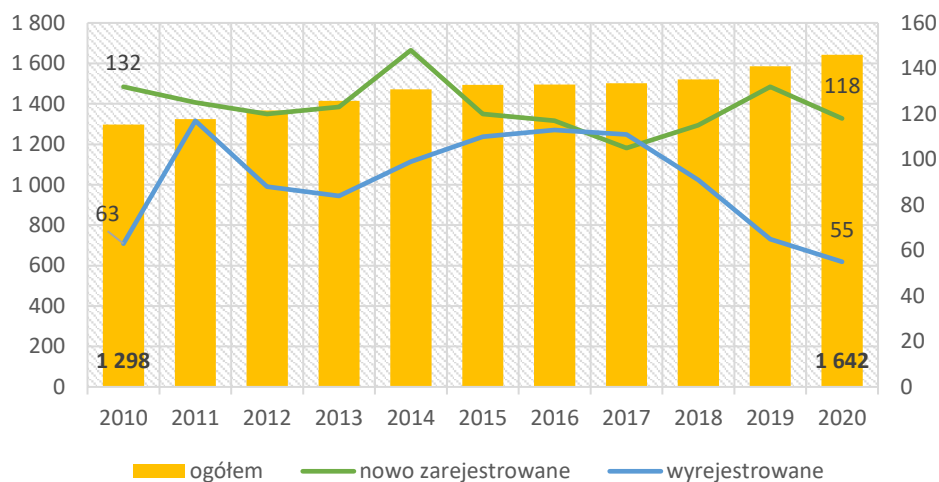
RYNEK PRACY I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

- Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie z roku na rok wzrasta.
- Wśród podmiotów przeważają osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą oraz mikroprzedsiębiorstwa. W większości są to podmioty o charakterze usługowym.
- Analiza dłuższego okresu pokazuje lekką tendencję wzrostową w liczbie pracujących w gminie. Liczba bezrobotnych po kilkurocznej tendencji spadkowej w ostatnich dwóch latach wzrasta.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na koniec 2020 roku w Gminie Gorzyce wyniosła 1,6 tys. Od ponad 10 lat liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących w gminie wzrasta – w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o prawie 27% tj. o 344 podmioty. Wspomniana tendencja jest wynikiem utrzymującego się na przestrzeni lat dodatniego salda między liczbą podmiotów zarejestrowanych a wyrejestrowanych w danym okresie. W 2020 roku saldo to wyniosło 63. Średnio co roku przybywają 123 podmioty, a wyrejestrowuje się 91.

² W celu porównania sytuacji w Gminie Gorzyce jako benchmarki wybrano inne gminy wiejskie w powiecie wodziszawskim oraz gminę graniczącą (Krzyżanowice) z powiatu raciborskiego. Ponadto ujęto statystyki dla powiatu oraz województwa.

Wykres 5 Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON ogółem, zarejestrowanych i wyrejestrowanych w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.³

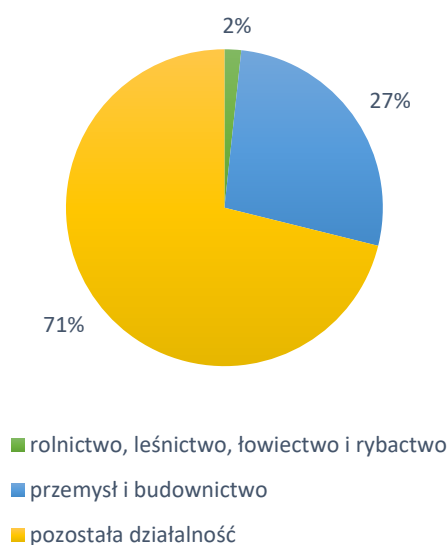
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Wśród podmiotów dominują zdecydowanie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2020 roku w tej formie działalność prowadziło prawie 83% wszystkich podmiotów tj. prawie 1,4 tys. Podmioty działające w sektorze publicznym stanowią bardzo mały odsetek. W analizowanym okresie zaledwie 30 podmiotów publicznych prowadziło działalność gospodarczą.

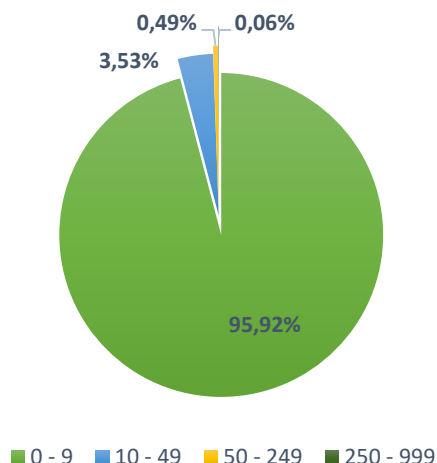
Zauważa się znaczącą przewagę podmiotów funkcjonujących w ramach grupy PKD „pozostała działalność” tj. mające charakter w głównej mierze usługowy. Stanowiły one w 2020 roku aż 71% wszystkich podmiotów. Działalność przemysłową oraz w ramach sektora budowniczego prowadziło 27% podmiotów, natomiast w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie działało 2% podmiotów, tj. 28. Analiza wielkości podmiotów w ujęciu liczby pracowników wskazuje na zdecydowaną przewagę mikroprzedsiębiorstw tj. firm zatrudniających do 9 pracowników (prawie 96% ogółu podmiotów). W 2020 roku w gminie funkcjonowało 58 przedsiębiorstw małych (zatrudniających 10-49 osób), 8 przedsiębiorstw średnich (zatrudniających 50-249 osób) oraz 1 przedsiębiorstwo duże (zatrudniające powyżej 250 osób).

³ GUS w statystykach podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych nie prezentuje wszystkich rodzajów podmiotów stąd saldo nie zawsze przekłada się bezpośrednio na liczbę podmiotów.

Wykres 6 Struktura podmiotów gospodarczych wg grup PKD w Gminie Gorzyce w 2020 r.

Wykres 7 Struktura podmiotów gospodarczych wg liczby pracowników w Gminie Gorzyce w 2020 r.

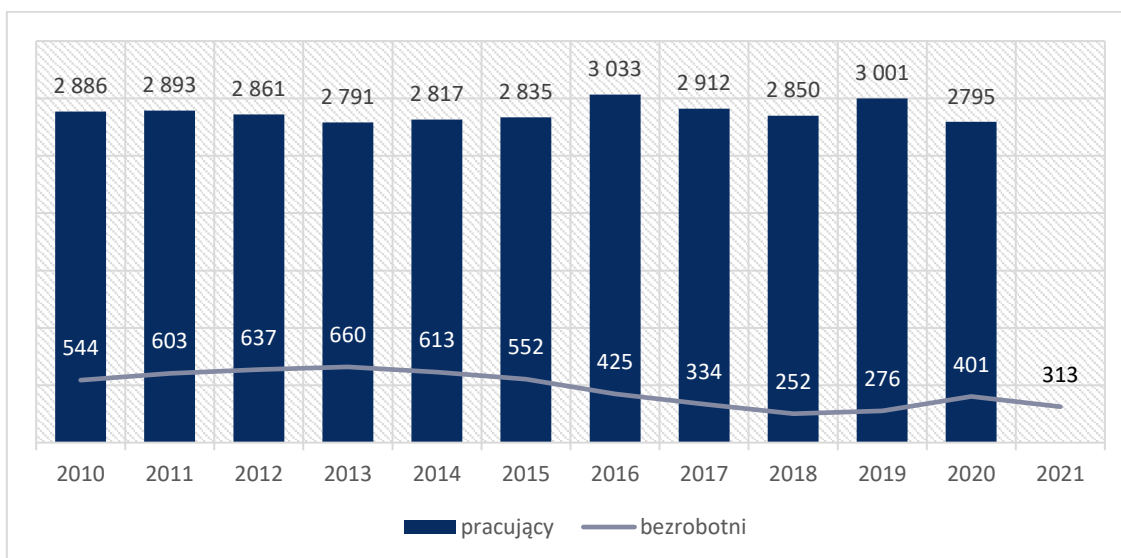
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Na koniec 2019 roku liczba pracujących na terenie gminy wyniosła 3 tys. Generalnie na przestrzeni lat zauważa się tendencję wzrostową liczby pracujących, jednakże podkreślając liczne wahania w ich liczbie np. w 2016 roku ich liczba wynosiła więcej niż w analizowanym okresie (o 32 osoby więcej). Wśród pracujących dominują kobiety (55,7% ogółu pracujących).

Liczba bezrobotnych w gminie jest bardziej zróżnicowana. Do 2018 zauważana była tendencja malejąca, jednakże rok 2020 przyniósł widoczny wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych natomiast w 2021 nastąpił kolejny spadek. Może to być związane z efektem sytuacji epidemicznej, która wymusiła zawieszanie licznych sektorów działalności gospodarczej. W 2021 roku liczba bezrobotnych w gminie osiągnęła wartość 313 osób, z czego 66% stanowiły kobiety.

Wykres 8 Liczba pracujących i zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020/21.⁴

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

⁴ W momencie przygotowania analizy dane dot. pracujących w 2020 roku były niedostępne.

Wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności jest wyższy od średniej powiatowej, a także innych gmin wziętych do porównania. Podobnie wygląda sytuacja, jeśliby przeliczyć liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na liczbę mieszkańców – w tym przypadku zdecydowanie najlepiej wypada Gmina Gorzyce. Gmina jest liderem także pod względem nowo rejestrowanych podmiotów. W dużej mierze wynika to z tego, że władze gminy podejmują intensywne działania w celu stworzenia optymalnych warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, czego przykładem jest strefa przemysłowa w Czyżowicach oraz tereny inwestycyjne w Gorzyczkach znajdujące się w sąsiedztwie autostrady A-1 i czekające na kolejnych inwestorów. Nieco gorzej wypadają wskaźniki liczby pracujących (poniżej średniej dla powiatu), oraz odsetka bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym – w tym przypadku wprawdzie wskaźnik jest poniżej średniej dla powiatu, ale powyżej większości gmin ujętych w analizie. We wszystkich przypadkach (za wyjątkiem miernika dot. bezrobocia) wartości wskaźników są niższe od średniej regionalnej.

Tabela 2 Wybrane wskaźniki z zakresu przedsiębiorczości i rynku pracy w analizie porównawczej wybranych jednostek terytorialnych w 2020 r.⁵

	Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	Podmioty nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	Pracujący na 1000 ludności	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Województwo śląskie	1 100	68	279	3,4
Krzyżanowice	745	43	115	2,6
Powiat wodzisławski	745	50	196	3,6
Godów	706	51	90	2,8
Gorzyce	768	55	141	3,1
Lubomia	658	42	121	3,1
Marklowice	689	48	100	2,9
Mszana	751	44	84	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

USŁUGI PUBLICZNE

- Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym stale wzrasta, podobnie jak liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych, nadal jest jednak na niskim poziomie w porównaniu z innymi gminami. Wzrasta także poziom nauczania w szkołach podstawowych.
- Na terenie miejscowości Gorzyce zlokalizowany jest Wojewódzki Ośrodek Lecznictwa Odwykowego i Zakład Opiekuńczo Lecznicy. Ośrodek jest samodzielnym publicznym zakładem opieki zdrowotnej o profilu psychiatrycznym, a swoje zadania realizuje poprzez: Wojewódzki

⁵ Dane dot. pracujących dla roku 2019.

Ośrodek Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współzależenia, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy (Psychiatryczny), Warsztat Terapii Zajęciowej, Laboratorium.

- W Gorzycach funkcjonuje również Dom Pomocy Społecznej im. Papieża Jana Pawła II.
- W gminie działa 8 przychodni, które w przeważającej większości udzielają świadczeń w ramach POZ.
- Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej spada, natomiast liczba rodzin korzystających z zasiłków dla dzieci utrzymuje się na zbliżonym poziomie.
- Jak wynika z danych, jednostki kulturalne w gminie charakteryzują się dużym potencjałem, jednak w ostatnich 2 latach był on nie w pełni wykorzystany z uwagi na panujący stan epidemii.
- Baza sportowa gminy umożliwia funkcjonowanie wielu klubom sportowym w szczególności z sekcjami piłkarskimi. Ponadto gmina posiada zaplecze rekreacyjne w postaci ośrodków wypoczynkowych z letnią infrastrukturą kąpielową, krytą pływalnię „Nautica”, ścieżki rowerowe oraz rozbudowane zaplecze wędkarskie.
- Gmina charakteryzuje się dobrze rozbudowaną siecią gazową i wodociągową. Stale rozbudowywana jest sieć kanalizacyjna; jednak na chwilę obecną nadal dostęp do niej posiada nieco powyżej połowy wszystkich mieszkańców. Gmina generuje stosunkowo dużą ilość odpadów, z czego nieco ponad połowa jest zbierana selektywnie.
- Liczba budynków mieszkalnych w gminie z roku na rok wzrasta. Zadowolająca jest ich średnia powierzchnia oraz powierzchnia przypadająca na mieszkańca. Stan techniczny mieszkań w zasobie gminy można określić jako zadowolający, ale w najbliższych latach będą one wymagać nakładów inwestycyjnych.

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Usługi wspierające wychowanie dzieci do lat 3 prowadzone są w gminie w ramach 2 klubów dziecięcych, które oferują 60 miejsc. Wyróżnia to Gorzyce na tle innych gmin wiejskich w powiecie, gdyż jest to jedyny obszar oferujący takie usługi dla swych mieszkańców.

W ramach edukacji przedszkolnej w roku szkolnym 2021/2022 w Gminie Gorzyce funkcjonują 2 przedszkola publiczne (w Czyżowicach i Rogowie) oraz 1 punkt przedszkolny w Szkole Podstawowej w Turzy Śląskiej i 5 oddziałów przedszkolnych (3 w SP w Bluszczowie i 2 w SP Nr 2 w Gorzycach). Infrastruktura szkolnictwa podstawowego obejmuje 4 szkoły podstawowe (w Bluszczowie, Czyżowicach, Rogowie i SP Nr 2 w Gorzycach). Na terenie Gminy Gorzyce funkcjonują również 4 zespoły szkolno-przedszkolne (w Gorzycach, Olzie, Gorzyczkach i Turzy Śląskiej).⁶ Od września 2022 r. funkcjonować będzie 6 zespołów szkolno-przedszkolnych (dodatkowo w Czyżowicach i w Rogowie).

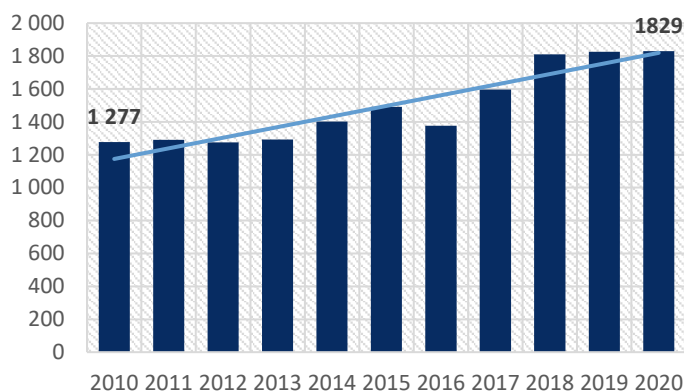
W roku szkolnym 2019/2020 do przedszkoli uczęszczało 667 dzieci (w stosunku do poprzedniego roku szkolnego liczba ta wzrosła o 51 dzieci, natomiast liczba oddziałów wzrosła o 2), a do oddziałów przedszkolnych 95 dzieci.⁶ Według danych GUS w 2020 roku 82,2% dzieci w wieku 3-6 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym – liczba ta na przestrzeni lat ulega licznym wahaniom, ale w stosunku do roku 2010 znacznie wzrosła (2010 rok – 66,7%).

Według stanu na dzień 31.09.2020 r. do 99 oddziałów w szkołach podstawowych uczęszczało 1829 uczniów. Na przestrzeni ostatnich lat liczba przyjmuje tendencję rosnącą – w stosunku do roku 2010 wzrosła o prawie 43% tj. o 552 uczniów.

---

⁶ Raport o stanie Gminy Gorzyce za 2020 r.

Wykres 9 Liczba uczniów szkół podstawowych w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

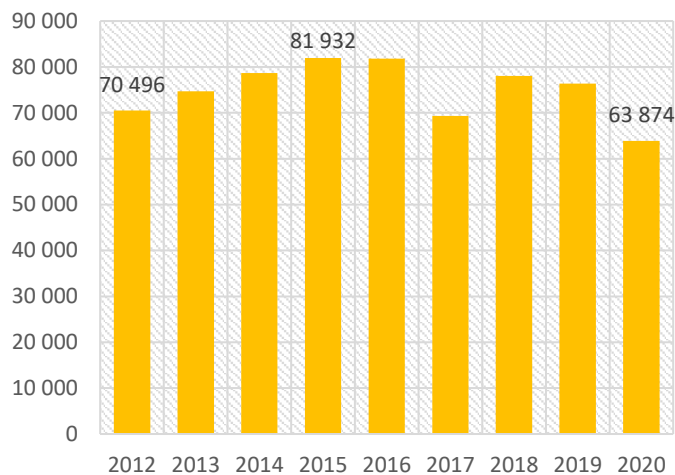
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

System stacjonarnej opieki zdrowotnej zabezpieczony jest dla mieszkańców gminy w mieście powiatowym – Wodzisławiu Śląskim. Działa tam jeden szpital powiatowy (Powiatowy Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Rydułtowach i Wodzisławiu Śląskim z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim). Ponadto swoją siedzibę ma też Wojewódzki Szpital Chorób Płuc.

Ambulatoryjną opiekę w Gminie Gorzyce tworzy sieć przychodni, których liczba w 2020 roku wyniosła 8. W przeliczeniu na 10 tys. ludności liczba przychodni wynosi 4 – jest to wartość poniżej średniej dla powiatu czy regionu, dla których wartość ta wynosi 6. W analizowanym okresie

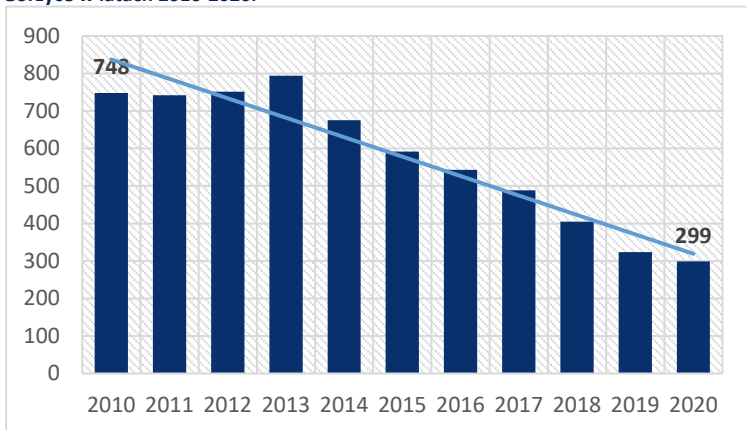
Wykres 10 Liczba udzielonych porad lekarskich w przychodniach w Gminie Gorzyce w latach 2012-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

udzielono w ramach przychodni 63,8 tys. porad, z czego ponad 97% stanowiły porady w ramach POZ. Na przestrzeni lat liczba udzielonych porad ulega znacznym wahaniom. W stosunku do roku 2012 zmalała o prawie 10% tj. 6,6 tys. Najwyższe wartości osiągnęła w 2015 roku (81,9 tys. porad), najniższe natomiast w 2020.

Wykres 11 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Politykę społeczną w gminie realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Gorzycach. W 2019 roku ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie skorzystało 250 osób. Liczba osób ubiegających się o wsparcie na przestrzeni lat spada (za wyjątkiem 2012-2013). W latach 2020-2022 prawie 700 rodzin otrzymywało zasiłki na dzieci (w 2020 r. - 363, w 2021 r. - 309). Łącznie w 2020 r. odnotowano 801 dzieci, a w 2021 r. 693, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny. Liczba dzieci w wieku do lat 17,

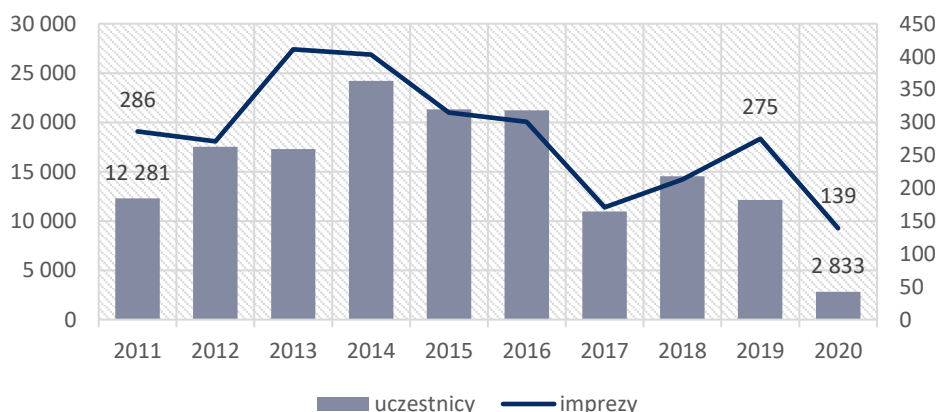
na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny wyniosła w 2020 r. – 780, a w 2021 r. – 675.

Równocześnie przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymywały świadczenie wychowawcze (tzw. 500+) w okresie od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r. to około 3600 dzieci.

KULTURA

Działania z zakresu kultury realizowane są w Gminie Gorzyce poprzez Gminne Centrum Kultury w Gorzycach, które posiada Ośrodki Kultury w Czyżowicach, Gorzycach i Olzie oraz świetlice wiejskie: w Belsznicy, Gorzyczkach, Odrze, Osinach, Rogowie i Uchylsku oraz poprzez Gminną Bibliotekę Publiczną w Gorzycach z siedzibą w Rogowie i jej filiami w Olzie, Turzy Śląskiej, Czyżowicach i Gorzycach.

Wykres 12 Liczba imprez i uczestników imprez w domach kultury i świetlicach w Gminie Gorzyce w latach 2011-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Liczba imprez organizowanych przez domy kultury i świetlice w 2020 roku wyniosła 139, należy jednak podkreślić, że był to rok specyficzny i jego statystyki nie do końca oddają możliwości i aktywność gminy

na tym polu. Najwięcej imprez zorganizowano w latach 2013-2014 (ponad 400). W najlepszych okresach szacunkowa liczba uczestników imprez sięgała ponad 24 tys. Gminne Centrum Kultury w Gorzycach prowadzi działalność wydawniczą, a także sprawuje nadzór nad małymi formami rekreacji (siłownie, place zabaw, mała infrastruktura sportowa).

W ramach działalności kulturalnej w 2020 roku funkcjonowały 24 grupy artystyczne, które skupiały 351 członków, oraz 20 klubów/kół/sekcji, które zrzeszały 381 członków. Gminne Centrum Kultury w Gorzycach jest siedzibą 3 stowarzyszeń: „Promocja, Integracja, Rozwój” Gminy Gorzyce (PIR), Klub Szachowy Gambit Gorzyce, Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów „Senior” w Gorzycach.

SPORT I REKREACJA⁷

Gminny Ośrodek Turystyki, Sportu i Rekreacji „Nautica” realizuje zadania z zakresu zarządzania następującymi obiektami: sportowymi i terenami rekreacyjnymi:

- kryta pływalnia,
- boisko Orlik,
- plac zabaw,
- siłownia plenerowa.

W gminie zlokalizowane są również boiska klubowe, z których korzystają: LKS „Naprzód” Czyżowice, KS „Unia” Turza Śląska, KS „Przyszłość” Rogów, KS „Czarni” Gorzyce, LKS „Rozwój” Betsznica, KS „Olszynka” Olza. Funkcjonują też boiska szkolne, które znajdują się przy:

- Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Turzy Śląskiej,
- Szkole Podstawowej w Rogowie,
- Szkole Podstawowej w Bluszczowie,
- Szkole Podstawowej w Czyżowicach,
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Olzie,
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzycach,
- Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Gorzyczkach.

Rekreacja w Gminie Gorzyce to przede wszystkim ośrodki wypoczynkowe czynne w sezonie letnim, wędkarstwo (łowiska wędkarskie znajdują się na powierzchni ponad 50 ha terenów) i ścieżki rowerowe. Na terenie gminy (w Olzie) funkcjonują dwa ośrodki:

- Ośrodek wypoczynkowy „Olza” – na terenie ośrodka znajduje się ogólnodostępne kąpielisko czynne w sezonie letnim otoczone na przyległym terenie domkami letniskowymi.
- Ośrodek rekreacyjny „Europa”, na terenie, którego zlokalizowana jest m.in. plaża i miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli „Makarena” (czynne również w sezonie letnim).

Ponadto w Olzie powstaje kolejny ośrodek wypoczynkowy wraz z terenem pod indywidualne obiekty rekreacyjne.

Przez Gminę Gorzyce przebiega trasa rowerowa 316 Y, której całkowita długość wynosi 52 km. Przebiega ona przez teren 4 gmin powiatu wodzisławskiego i umożliwia połączenie tras biegnących wokół Rybnika z pętlą rowerową Euroregionu Śląsk Cieszyński. Na terenie Gminy Gorzyce znajdują się około 32 km trasy, pozostała część znajduje się w gminie Lubomia oraz w Pszowie i Wodzisławiu Śl. Trasa przebiega przez wszystkie sołectwa Gminy Gorzyce po drogach asfaltowych, jak i śródpolnych ukazując walory krajobrazowe i kulturowe gminy.

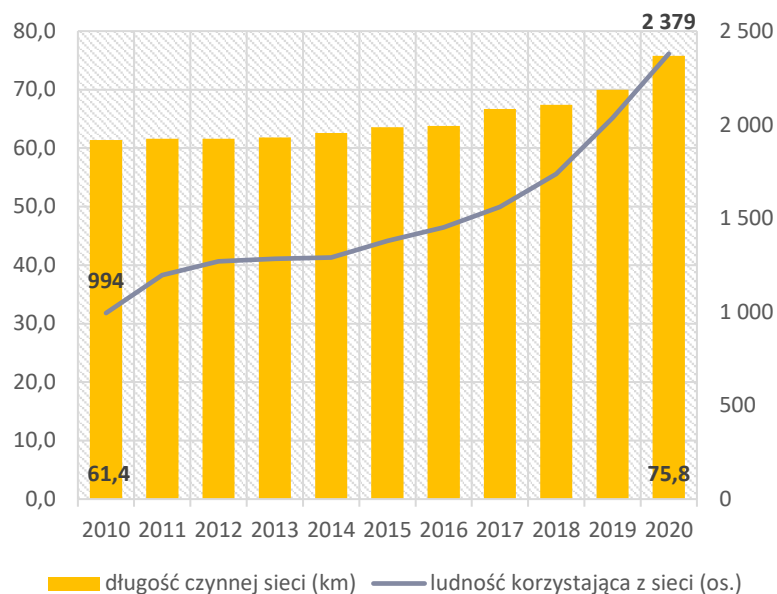
---

⁷ Raport o stanie Gminy Gorzyce za 2020 r.

Analizując gospodarkę komunalną należy rozpatrzyć dostępność infrastruktury gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej oraz przeanalizować gospodarkę odpadami. Sieć gazowa zlokalizowana na terenie jest w stanie dobrym i stanowi potencjalne źródło ciepła dla mieszkańców. Długość sieci gazowej ogółem z przyłączami w gminie na koniec 2021 roku wyniosła 109,209 km, sieć średniego ciśnienia bez przyłączy to 78.367 km. Długość sieci gazowej ogółem z przyłączami w stosunku do

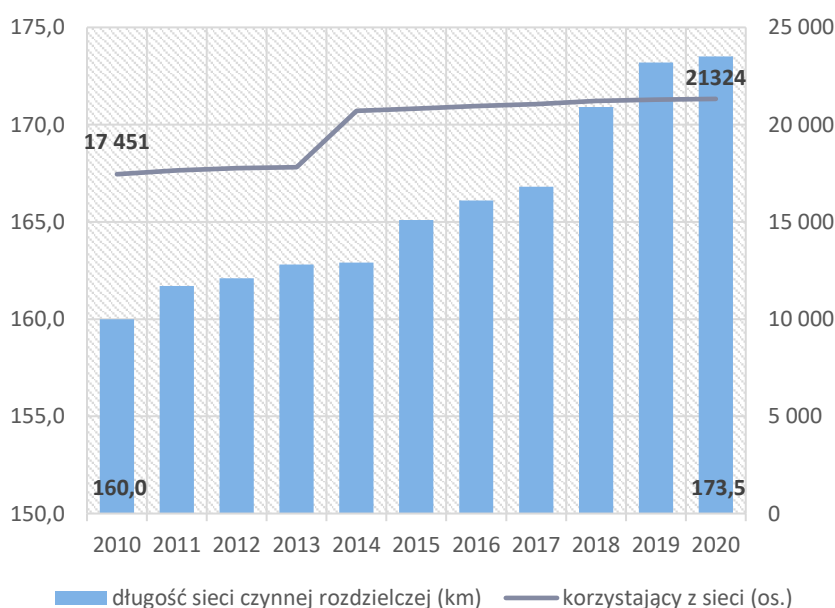
Wykres 13 Długość sieci oraz liczba korzystających z sieci gazowej w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

roku 2020 wzrosła 5,558 km. Obecnie obserwujemy dalszy rozwój sieci gazowej w poszczególnych sołectwach, planowane są również kolejne inwestycje, wynikające z planu rozwoju Polskiej Spółki Gazownictwa na lata 2022-2026. Największy wzrost sieci zanotowano w roku 2020. Gęstość sieci gazowej rozdzielczej w 2020 roku wyniosła 117,5 km/km². Do sieci w ostatnim roku analizy przyłączonych było 1,6 tys. budynków mieszkalnych i korzystało z niej 2,4 tys. osób (ponad dwukrotnie więcej niż w 2010 r.). Wg statystyk 134 odbiorców gazu wykorzystywało go w celach ogrzewania. Gmina Gorzyce wg. stanu na koniec 2021r. zgazyfikowana jest 7,95 %

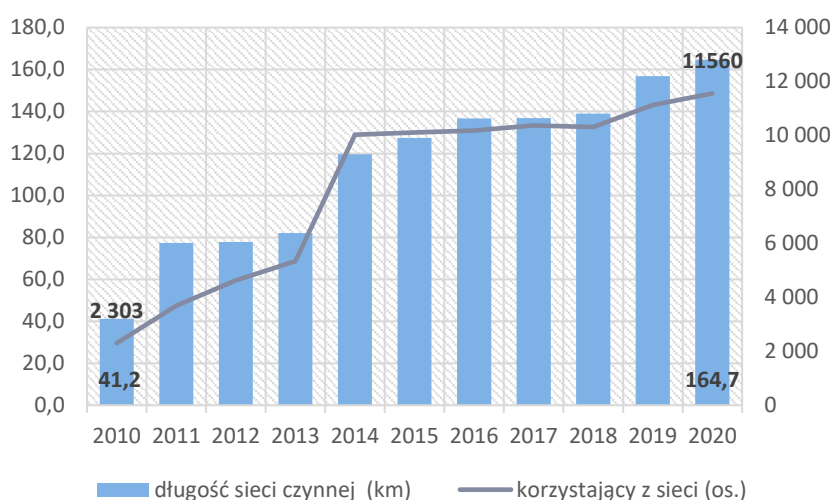
Wykres 14 Długość sieci oraz liczba korzystających z sieci wodociągowej w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Długość czynnej sieci wodociągowej w 2021 r. roku wyniosła 164,5 km i była to wartość wyższa od zanotowanej w 2010 roku o ponad 13,5 km tj. o 9%. Gęstość rozdzielczej sieci wodociągowej w analizowanym roku wyniosła 271,8 km/km². Do sieci w 2021 roku przyłączonych było 5,567 tys. budynków mieszkalnych oraz budynków zbiorowego zakwaterowania (98,35% budynków mieszkalnych podłączonych było do sieci). Korzystało z niej łącznie 21,3 tys. osób (o 22% więcej niż w roku 2010). Z roku na rok wzrasta wielkość przekazywanej siecią wody oraz jej zużycie w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w 2020 roku przekazano wodociągiem 692,3 dam³ wody, zużycie na mieszkańca wyniosło 26,8 m³).

Wykres 15 Długość sieci oraz liczba korzystających z sieci kanalizacyjnej w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Sieć kanalizacyjna w 2021 osiągnęła długość 168,30 km (gęstość sieci rozdzielczej 255,0 km/km²). W stosunku do roku 2010 nastąpił prawie czterokrotny wzrost jej długości (o 123,5 km). Do sieci przyłączonych jest 3,323 tys. budynków mieszkalnych i zbiorowego zakwaterowania, co daje wynik około 58,71% budynków mieszkalnych w gminie podłączonych do kanalizacji. Obecnie dzięki przynależności

gminy do Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o., w Wodzisławiu Śląskim i partycypacji gminy w tym zakresie możliwe są kolejne inwestycje w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej.

Dzięki rozbudowie sieci, w 2020 roku korzystało z niej 11,6 tys. osób – prawie pięciokrotnie więcej niż w roku 2010. Ilości ścieków przyjętych na oczyszczalnię z terenu Gminy Gorzyce (dopływające kanalizacją) kształtują się na poziomie: 377 177 m³ + ~ 10 000 m³ dowiezionych beczkowozami.

W zakresie gospodarki wodociągowej i kanalizacyjnej Gmina Gorzyce jest członkiem Międzygminnego Związku Wodociągów i Kanalizacji w Wodzisławiu Śląskim, który realizuje zadania z tego zakresu na terenie gminy. Na terenie Gminy Gorzyce działa również Spółka Wodociągowa w Turzy Śląskiej, której gmina nie jest członkiem. Spółka Wodociągowa zajmuje się zbiorowym zaopatrzeniem w wodę mieszkańców sołectwa Turza Śląska⁸.

W przypadku odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych usługi te świadczone są przez firmy zewnętrzne wybrane w drodze zamówień publicznych. Według danych GUS w 2020 roku zebrano

⁸ Raport o stanie Gminy Gorzyce za 2020 r.

w gminie 8,2 tys. odpadów, z czego ponad 93% z gospodarstw domowych. W ogólnej liczbie odpadów 48,2% zebranych było selektywnie.

Gmina Gorzyce w porównaniu do średnich regionalnej i powiatowej charakteryzuje się niższym odsetkiem osób korzystających z sieci gazowej i kanalizacyjnej. W przypadku sieci wodociągowej odsetek ten jest znacznie wyższy. Analizując liczbę mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wskaźnik również wypada poniżej średnich dla regionu i powiatu, ale podobne wartości kształtują gospodarkę mieszkaniową w innych analizowanych gminach wiejskich.

Tabela 3 Wybrane wskaźniki z zakresu usług publicznych w analizie porównawczej wybranych jednostek terytorialnych w 2020 r.

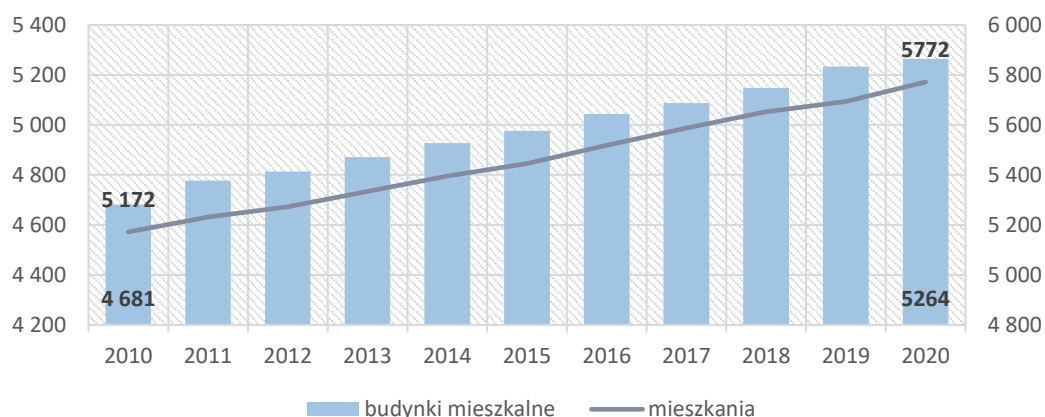
	Korzystający z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności	Korzystający z sieci wodociągowej w ogólnej liczbie ludności	Korzystający z sieci kanalizacyjnej w ogólnej liczbie ludności	Mieszkania na 1000 mieszkańców
<i>Województwo śląskie</i>	64,4	95,9	78,9	395,5
<i>Krzyżanowice</i>	43,0	99,6	0,0	276,8
<i>Powiat wodzisławski</i>	39,8	97,4	68,1	318,6
<i>Godów</i>	30,1	88,8	59,0	291,0
<i>Gorzyce</i>	11,1	99,8	54,1	266,8
<i>Lubomia</i>	9,2	91,8	5,0	307,0
<i>Markłowice</i>	47,9	99,9	58,6	254,8
<i>Mszana</i>	36,7	93,9	74,5	272,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

GOSPODARKA MIESZKANIOWA

W Gminie Gorzyce na koniec 2020 roku zlokalizowanych było 5,3 tys. budynków mieszkalnych oraz 5,8 tys. mieszkań. W stosunku do roku bazowego 2010 ich liczba zdecydowanie wzrosła (o ponad 10% tj. o ponad 0,5 tys.). Łączna powierzchnia wszystkich mieszkań wyniosła 681,0 tys. m². W odniesieniu do średnich regionalnych i powiatowych wskaźniki określające przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania (m²) oraz przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę (m²/1 os.) były znacznie wyższe i wynosiły odpowiednio 1178,0 m² oraz 31,9 m²/os.

Wykres 16 Budynki mieszkalne i mieszkania w Gminie Gorzyce w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Analizując zasób mieszkalny gminy (mieszkania komunalne i socjalne) na koniec 2021 roku wskazuje się na 124 mieszkań, w których mieszka 212 mieszkańców. Stan techniczny budynków należy określić jako zadowalający, jednakże w najbliższych latach należy rozpocząć wykonanie wymian pokrycia dachu na obiektach czy prace termomodernizacyjne oraz wymianę źródeł ciepła⁹.

KLUCZOWE UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

Powierzchnia lasów na terenie Gminy Gorzyce wynosi 837,63 ha, co daje lesistość na poziomie 13%. Wskaźnik lesistości gminy jest niższy niż średnia krajowa, która wynosi 29,5%. Na terenie Gminy Gorzyce występuje jeden pomnik przyrody - głąz narzutowy zlokalizowany przy ul. Gorzyckiej 39 w Czyżowicach.

Zgodnie z zapisami Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028 Gmina Gorzyce położona jest w strefie śląskiej, w której za rok 2019 wskazano, że:

- dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń: dwutlenku azotu; dwutlenku siarki; tlenku węgla; ołowiu, kadmu, niklu, benzenu, arsenu w pyłe zawieszonym PM10,
- przekroczone natomiast zostały dopuszczalne poziomy dla: ozonu; pyłu PM2,5; pyłu PM10; benzo(a)pirenu.

W Programie wskazuje się, że słabą stroną w zakresie jakości powietrza w gminie jest:

- przewaga tradycyjnych, nieekologicznych źródeł ciepła;
- spalanie w piecach paliwa niskiej jakości oraz odpadów;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców;
- przekroczenia dopuszczalnych norm jakości powietrza w przypadku: pyłu PM10, PM2,5, ozonu oraz B(a)P.

Jednocześnie wskazuje się na zagrożenie wynikające z:

- wzrostu liczby samochodów;
- niskiej świadomości mieszkańców dotyczącej zjawiska tzw. „niskiej emisji”;
- spalania w kotłach odpadów oraz paliw o niskiej jakości;
- korzystania z przestarzałych kotłów na paliwa stałe.

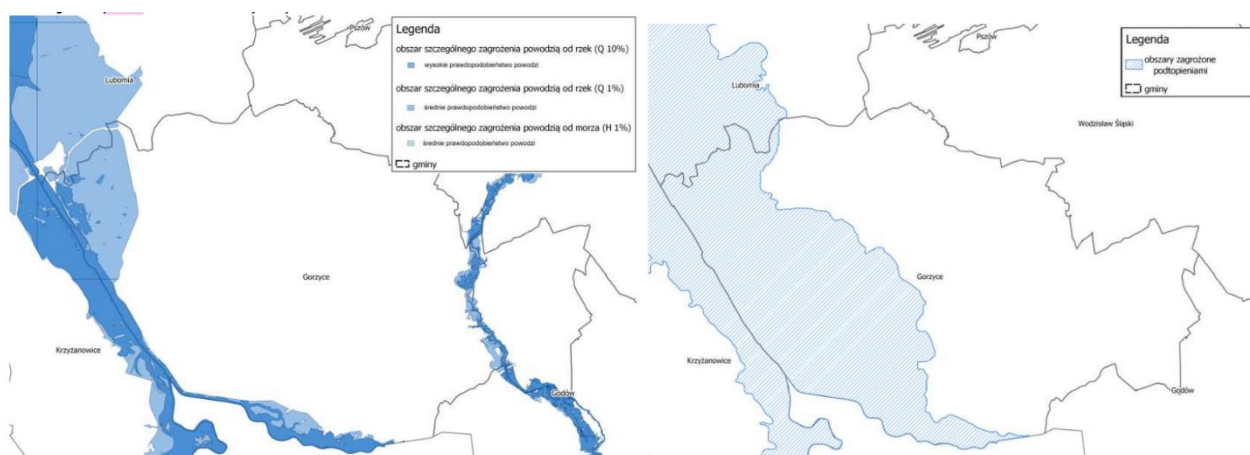
⁹ J.w.

Zgodnie z ustawą Prawo wodne, w strategii rozwoju gminy uwzględnia się m.in. ustalenia określonych dokumentów planistycznych. Obszar Gminy Gorzyce leży w zlewniach jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP): RW6000011513, RW600023115169, RW60006114889, RW6000911499 oraz znajduje się w zasięgu Jednolitych Części Wód Podziemnych (JCWPd) nr 142 oraz 155.

Do kluczowych dokumentów zaliczyć należy plany zarządzania ryzykiem powodziowym, które obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym ze szczególnym uwzględnieniem działań służących zapobieganiu powodzi i ochronie przed powodzią oraz informacje na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Zgodnie z ustawą ochronę przed powodzią prowadzi się w sposób zapewniający koordynację z działaniami służącymi osiągnięciu celów środowiskowych i ochronie wód¹⁰.

Na terenie Gminy Gorzyce wskazać można obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Rysunek 1 Zagrożenie powodziowe i Obszary zagrożone podtopieniami na terenie Gminy Gorzyce

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Gorzyce na lata 2021-2024, z perspektywą na lata 2025-2028

Ponadto w planach gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, wskazuje się na zróżnicowanie stanu jednolitych części wód powierzchniowych i dobry stan wód podziemnych znajdujących się w obszarze gminy. Działania określone w Programie wodno- środowiskowym kraju (Warszawa 2010 r.) dotyczą m.in. budowy i rozbudowy odpowiedniej infrastruktury, regularnego wywozu nieczystości płynnych oraz kontroli i oceny jakości wód oraz działań analitycznych i planistycznych.

Tabela 4 Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w Gminie Gorzyce wraz z celami środowiskowymi i działaniami środowiskowymi

Kod JCWP (wody powierzchniowe)	Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny Stan chemiczny Stan ogólny JCWP	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodno - środowiskowym kraju
RW6000011513	Odra od Olzy do wypływu z polderu Buków	SŁABY PSD_sr ZŁY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny 	<ul style="list-style-type: none"> budowa sieci kanalizacyjnej budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących regularny wywóz nieczystości płynnych budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków

¹⁰ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/plany-zarzadzania-ryzykiem-powodziowym>

				<ul style="list-style-type: none"> weryfikacja Programu ochrony środowiska weryfikacja warunków korzystania z wód zlewni
RW600023115169	Łęgoń I	UMIARKOWANY DOBRY ZŁY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny 	<ul style="list-style-type: none"> likwidacja oczyszczalni ścieków Belsznica, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, budowa sieci kanalizacyjnej, regularny wywóz nieczystości płynnych, przegląd pozwoleń wodnoprawnych
RW60006114889	Lesznica z Jedłownickim	ZŁY DOBRY ZŁY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny 	<ul style="list-style-type: none"> kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, kontrola postępowania z zakresie oczyszczania ścieków przez przedsiębiorstwa z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych, budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, przeprowadzenie pogłębionej analizy presji w celu zaplanowania działań ukierunkowanych na redukcję fosforu
RW6000911499	Olza - odcinek graniczny od Piotrówki do ujścia	UMIARKOWANY PSD_sr ZŁY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny 	<ul style="list-style-type: none"> budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących, regularny wywóz nieczystości płynnych, weryfikacja Programu ochrony środowiska
Kod JCWPd (wody podziemne)	Nazwa	Stan/potencjał ekologiczny Stan chemiczny Stan ogólny JCWPd	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW6000142	142	DOBRY DOBRY DOBRY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy 	<ul style="list-style-type: none"> opracowanie dokumentacji na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych, opracowanie projektu rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP), przegląd pozwoleń wodnoprawnych związanych z poborem wód podziemnych, wydanie rozporządzenia na potrzeby ustanowienia obszaru ochronnego zbiornika wód śródlądowych (GZWP)
PLGW6000155	155	DOBRY DOBRY DOBRY	<ul style="list-style-type: none"> dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy 	<ul style="list-style-type: none"> coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia, coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych

				przez właściciela/użytkownika ujęcia
--	--	--	--	---

Opracowanie na podstawie <https://wody.isok.gov.pl/>

Obszar Gminy Gorzyce w Planie przeciwdziałania suszy jest ujęty jako obszar występowania umiarkowanego zagrożenia suszą¹¹. W Planie wskazuje się, „że susza, obok powodzi, jest jednym z najbardziej dotkliwych, ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę (...)”¹².

Głównym celem Planu jest przeciwdziałanie skutkom suszy i jest on doprecyzowany przez 4 cele szczegółowe¹³:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,
- stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z *zapisami Planu przeciwdziałania skutkom suszy* w odniesieniu do obszaru gminy za istotne można uznać działania z zakresu retencji, zmiany korzystania z wód, budowy i przebudowy odpowiedniej infrastruktury, działania organizacyjne i formalne oraz edukacyjne.

OPIEKA PRZEDSZKOLNA I INNA OFERTA DLA MIESZKAŃCÓW

Mimo stale wzrastającej wartości, nadal niski jest wskaźnik odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Wartość ta znajduje się poniżej średniej dla regionu, powiatu i większości gmin ujętych w analizie. Z kolei analizując aspekty pomocy społecznej, Gmina Gorzyce wypada zdecydowanie lepiej. Jej wskaźnik plasuje ją poniżej większości obszarów ujętych w porównaniu. Liczba uczestników imprez kulturalnych oraz klubów sportowych wypada w analizie porównawczej przeciętnie.

¹¹ Analiza danych https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpMZP

¹² Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy

¹³ <https://www.wody.gov.pl/nasze-dzialania/stop-suszy>

Tabela 5 Wybrane wskaźniki z zakresu usług publicznych w analizie porównawczej wybranych jednostek terytorialnych w 2020 r.

	Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	Liczba uczestników imprez organizowanych przez domy kultury na 1000 ludności	Kluby sportowe na 10 tys. ludności
Województwo śląskie	91,3	276	377,2	3,7
Krzyżanowice	88,2	212	7,6	5,4
Powiat wodzisławski	84,6	212	200,2	4,0
Godów	86,8	174	220,9	5,8
Gorzyce	82,2	140	132,7	4,2
Lubomia	90,7	326	105,0	5,1
Marklowice	94,8	141	-	5,5
Mszana	78,9	229	122,8	6,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

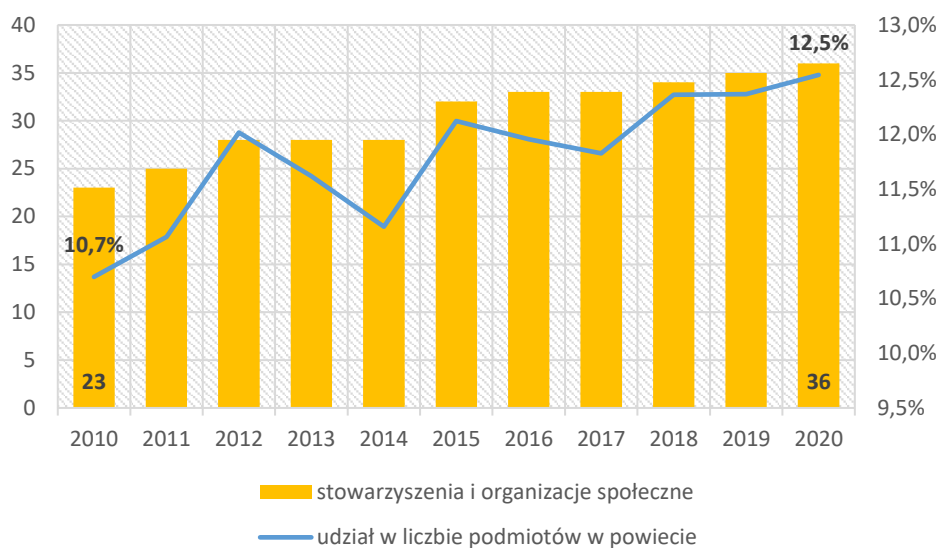
- Liczba organizacji pozarządowych w gminie podlega tendencji wzrostowej, również w aspekcie udziału tego typu podmiotów w ogólnej ich liczbie w powiecie.
- Aktywność wyborcza mieszkańców gminy mierzona frekwencją w wyborach jest stosunkowo niska – poniżej średnich dla powiatu czy regionu.

Aktywność społeczna może być rozpatrywana przez pryzmat ilości działalności pozarządowych typu stowarzyszenia, organizacje społeczne czy fundacje. Obecnie w gminie nie ma zarejestrowanych żadnych fundacji (ostatnia funkcjonowała do 2018 roku). Natomiast w 2020 roku w Gminie Gorzyce zarejestrowanych było 36 stowarzyszeń i organizacji społecznych, co stanowiło 12,5% tego typu podmiotów w ogólnej ich liczbie w powiecie. Liczba analizowanych podmiotów w ostatnich latach stale wzrasta – w stosunku do roku 2010 wzrosła o 13, a ich odsetek w powiecie wzrósł o 1,8 pp.

Istotną rolę w organizacji aktywności społecznej na terenie gminy odgrywa stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Morawskie Wrota, której siedziba mieści się w Gorzycach, a należą do niej gminy: Gorzyce, Godów, Krzyżanowice, Lubomia, Marklowice i Mszana. LGD została powołana w roku 2008. Nadrzędnym celem Stowarzyszenia jest praca na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, mobilizowanie mieszkańców do wzięcia aktywnego udziału w ich rozwoju, rozwój turystyki wiejskiej, zachowanie zasobów przyrody i dziedzictwa historyczno-kulturowego, wzrost świadomości ekologicznej, ukształtowanie społeczeństwa obywatelskiego i rozwój przedsiębiorczości na terenach wiejskich.

Wykres 17 Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych w Gminie Gorzyce oraz odsetek tych podmiotów w powiecie w latach 2010-2020.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

Kolejnym aspektem aktywności społecznej jest frekwencja w wyborach. W tym przypadku wyniki odnotowywane w Gminie Gorzyce plasują się generalnie poniżej średniej dla powiatu i średniej regionalnej. W przypadku innych gmin wiejskich wyniki dla Gorzyc są niższe od tych obserwowanych dla Godowa, Markłowic, czy Mszany, ale wyższe od wyników dla Krzyżanowic czy Lubomi.

Tabela 6 Frekwencja w wyborach w analizie porównawczej wybranych jednostek terytorialnych (%).

	Wybory do Sejmu (2019 r.)	Wybory do Parlamentu Europejskiego (2019 r.)	Wybory prezydenckie - I tura (2020 r.)
Województwo śląskie	62,25	45,86	64,32
Krzyżanowice	44,82	28,75	51,46
Powiat wodzisławski	60,66	43,86	63,39
Godów	64,19	46,42	65,36
Gorzyce	59,78	42,23	63,31
Lubomia	53,94	36,12	57,82
Markłowice	64,36	46,34	63,38
Mszana	65,94	47,64	69,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL, GUS.

BILANS STRATEGICZNY GMINY GORZYCE

Strategia rozwoju lokalnego opiera się na trzech kategoriach strategicznych:

- **potencjałach rozwoju strategicznego**, które obejmują zasoby materialne i niematerialne oraz osiągnięcia i pozytywne doświadczenia umożliwiające dalszy rozwój gminy;
- **deficytach strategicznych**, to jest najważniejszych brakach i lukach utrudniających podtrzymywanie dobrych tendencji i budowanie nowej przyszłości;
- **wyzwaniach strategicznych** dotyczących kluczowych uwarunkowań, które wymagają podjęcia działań interwencyjnych; wyzwania mogą mieć charakter negatywny (presje wymagające reakcji) lub pozytywny (szanse, które należy wykorzystać, aby podtrzymać a w dłuższym horyzoncie czasu wzmocnić pozycję konkurencyjną gminy).

Poniższy bilans został opracowany w oparciu o zastosowane jakościowe badania (ankiety i warsztaty).

KLUCZOWE KATEGORIE STRATEGICZNE	ZJAWISKA I PROCESY SKŁADAJĄCE SIĘ NA KATEGORIE STRATEGICZNE
Potencjały rozwoju strategicznego	<p>Spółeczeństwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przywiązanie mieszkańców do tradycji, ▪ silne więzi łączące mieszkańców, ▪ śląskość jako wyznacznik tożsamości lokalnej, ▪ przedsiębiorczość mieszkańców przejawiająca się w sferze działalności biznesowej i obywatelskiej, ▪ spora grupa liderów lokalnych, <p>Gospodarka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ istniejące i tworzone strefy gospodarcze, <p>Uwarunkowania lokalizacyjne i środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ położenie przygraniczne, ▪ dogodne połączenia transportowe o znaczeniu międzynarodowym, ▪ wielkość gminy i zróżnicowanie miejscowości, ▪ bioróżnorodność, akweny, lasy, duży udział terenów zielonych, w tym o wysokich wartościach przyrodniczych, ▪ różnorodność krajobrazowa, ▪ potencjał turystyczno-rekreacyjny o znaczeniu regionalnym, <p>Usługi/udogodnienia publiczne i rynkowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ dobrze rozwinięta baza oświatowa, ▪ szeroka oferta zajęć kulturalnych, ▪ dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, <p>Polityka lokalna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ konsekwentna i czytelna polityka władz gminy, ▪ przejrzystość podatkowa, ▪ sprawne działanie urzędu,
Deficyty strategiczne	<p>Spółeczeństwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnąca grupa mieszkańców niezainteresowanych uczestnictwem w życiu gminy, ▪ gmina stająca się „sypialnią” dla okolicznych miast, <p>Ekologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ niska jakość powietrza, ▪ wymagający poprawy stan świadomości ekologicznej, <p>Infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ wymagający poprawy stan części dróg, ▪ transport ciężki realizowany w dużym zakresie przez centra miejscowości, ▪ niski poziom zgazyfikowania gminy, ▪ rozproszenie zabudowy podnoszące koszt realizacji infrastruktury,

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyty w dostępie do sieci WI-FI, ▪ nieodpowiedni standard części obiektów publicznych, <p>Struktura przestrzenna gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozbudowany podział na sołectwa, ▪ rozproszenie zabudowy wpływające na ład przestrzenny gminy (brak zwartej struktury przestrzennej miejscowości), ▪ zagrożenia powodziowe, <p>Wizerunek gminy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ niewystarczający poziom promocji gminy,
<p>Wyzwania strategiczne</p>	<p>Społeczeństwo:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ograniczenie realnej samorządności na poziomie lokalnym związane ze zmniejszaniem angażowania się mieszkańców w rozwój gminy oraz możliwościami realizacji działań prorozwojowych, ▪ wzrastający poziom roszczeniowości mieszkańców, ▪ osłabianie spójności i integracji społecznej wynikające z napływu nowych mieszkańców niezwiązanych wcześniej z gminą, ▪ imigracja zagraniczna, ▪ wzrastające tempo życia osłabiające możliwości angażowania się mieszkańców w rozwój gminy, ▪ poprawa poczucia bezpieczeństwa w gminie, ▪ spadający przyrost naturalny i zmiana modelu rodziny wymagające rozwoju usług opiekuńczych (dla dzieci i seniorów), ▪ starzenie się społeczeństwa, ▪ współpraca międzysektorowa jako siła umożliwiająca realizację większych oraz bardziej złożonych i kreatywnych przedsięwzięć lokalnych, <p>Ekologia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zachowanie walorów naturalnych i krajobrazowych w gminie przyciągającej kolejnych mieszkańców i inwestycje, ▪ uciążliwości ruchu samochodowego (tranzytu międzynarodowego) oraz funkcjonowania centrów logistycznych, ▪ lepsze wykorzystanie potencjału przyrodniczego i walorów Krainy Górnej Odry, ▪ zmiany klimatyczne oddziałujące na lokalne ekosystemy oraz jakość życia i możliwości gospodarowania, <p>Kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozmycie tradycyjnych wartości kulturowych w globalizującym się świecie, <p>Gospodarka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ rosnące koszty funkcjonowania społeczeństwa oraz koszty prowadzenia biznesu, ▪ zanik rzemiosła i rolnictwa (wpływ na gospodarkę, tradycje i krajobraz gminy), ▪ zmiany w gospodarce wywoływane kryzysami globalnymi – epidemia, destabilizacja rynków energetycznych spowodowana rosyjską agresją na Ukrainę, <p>Infrastruktura:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zmiany technologiczne pociągające za sobą konieczność nadawanie infrastrukturze nowego standardu, ▪ rosnące koszty utrzymania infrastruktury, jej modernizacji, zapewniania usług na poziomie odpowiadającym mieszkańcom, ▪ cyfryzacja jako proces wymagający wzmacniania kompetencji oraz rozwoju infrastruktury, <p>Lokalizacja:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pełniejsze wykorzystanie szans wynikających z przygranicznego położenia gminy, <p>Finanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ deficyt środków na realizację zamierzeń strategicznych, ▪ zmiany kierunków i zasad finansowania rozwoju lokalnego ze źródeł zewnętrznych.
--	--

Wizja rozwoju Gminy Gorzyce w perspektywie roku 2030 została opracowana przy uwzględnieniu zbioru kluczowych uwarunkowań występujących w gminie i jej otoczeniu, wyzwań rozwojowych oraz oczekiwań i aspiracji mieszkańców. Wizja odzwierciedla pożądany scenariusz rozwoju gminy zawierający stany i procesy, które powinny cechować Gorzyce po zrealizowaniu strategii, czyli po roku 2030. Wizja odpowiada więc na pytanie „Jaką gminą powinny być Gorzyce do roku 2030?”. Horyzont czasowy całej strategii, jak również opracowanej wizji został skorelowany z horyzontem podstawowych dokumentów regionalnych, krajowych i europejskich.

Wizja rozwoju *Gorzyce 2030* stanowi kontynuację wizji nakreślonej w strategii gminy z roku 2014; jest to więc wizja kontynuacji oraz kreowania nowych wartości nawiązujących do zmieniających się oczekiwań użytkowników gminy.

Wizja rozwoju Gorzyce 2030

Gorzyce w roku 2030 to gmina o następujących cechach

<p><i>Wyróżniające na tle obszarów zurbanizowanych województwa śląskiego warunki zamieszkania</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – atrakcyjna odmienność krajobrazowa, przyrodnicza i kulturowa gminy, – ład przestrzenny, w tym wyróżniająca estetyka obiektów i przestrzeni publicznych, – czyste środowisko przyrodnicze, – wysoki poziom bezpieczeństwa gminy wiejskiej, – przyjazne relacje między mieszkańcami, – możliwości zaspokajania potrzeb w gminie i dobrze skomunikowanych ośrodkach w subregionie i regionie,
<p><i>Dostępność udogodnień oraz usług publicznych i rynkowych zapewniających codzienny komfort życia mieszkańców</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – wyspecjalizowane usługi zdrowotne uwzględniające procesy demograficzne i zmiany cywilizacyjne, – dostępność usług opiekuńczych wspierających funkcjonowanie rodzin, – przyjazność gminy dla seniorów, – dostęp do edukacji opierający się na rozwiniętej na terenie gminy sieci szkół oraz dostępie komunikacyjnym do ośrodków edukacyjnych w tym akademickich w subregionie i regionie; – rozwijająca się oferta edukacyjna realizowana przez podmioty sektora prywatnego, – urozmaicona, dostosowana do oczekiwań różnych podmiotów oferta czasu wolnego – rekreacja, kultura, rozwój zainteresowań i talentów,

¹⁴ opracowano na podstawie analizy danych jakościowych zebranych w trakcie konsultacji z mieszkańcami (badania ankietowe oraz warsztaty z mieszkańcami i liderami lokalnymi).

<i>Wysoka jakość kapitału ludzkiego w gminie</i>	<ul style="list-style-type: none"> - inteligentne technologie wspierające użytkowników gminy, - przygotowanie młodych mieszkańców do znajdowania swojego miejsca na rynku pracy, - wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców, - ustawiczne podwyższanie kwalifikacji mieszkańców wspierające procesy sprawiedliwej transformacji, - partnerstwo sektora samorządowego, biznesowego, pozarządowego w podnoszeniu kwalifikacji i kształtowaniu kompetencji cywilizacyjnych mieszkańców,
<i>Zintegrowane, aktywne, angażujące się w rozwój gminy społeczności lokalne</i>	<ul style="list-style-type: none"> - dumą mieszkańców ze swojej gminy i swoich miejscowości, - obywatelskie postawy i odpowiedzialność mieszkańców za gminę, - wysoka świadomość mieszkańców na temat gminy, jej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, - szacunek mieszkańców do tradycji, - aktywność sektora obywatelskiego i zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz swoich miejscowości i wspólnot lokalnych, - zdolność do ożywiania, aktywizowania oraz społecznego i rynkowego wykorzystywania dziedzictwa gminy,
<i>Konkurencyjna, tworząca atrakcyjne miejsca pracy struktura gospodarcza gminy</i>	<ul style="list-style-type: none"> - wielowymiarowo realizowana transformacja gospodarki sprzyjająca zachowaniu spójności społecznej, - wyłaniające się nowe działalności gospodarcze o wyższym poziomie innowacyjności, - przedsiębiorczość mieszkańców przejawiająca się w zakładaniu nowych firm i wspierająca urozmaicenie struktury gospodarczej gminy, - współpraca lokalnych firm podwyższająca ich konkurencyjność w otoczeniu, - dobrze uzbrojone tereny o dogodnym położeniu komunikacyjnym, - transgraniczne położenie gminy umożliwiające rozwój polsko-czeskiej współpracy gospodarczej, - wdrażanie rozwiązań w firmach i ich otoczeniu w zakresie nowoczesnych technologii, w tym gospodarki niskoemisyjnej, - działalność logistyczna i produkcyjna realizowana przez inwestorów zewnętrznych, - miejsca pracy atrakcyjne dla mieszkańców o wysokich kwalifikacjach, - nowoczesna infrastruktura teleinformatyczna wspierająca rozwój nowoczesnych funkcji gospodarczych oraz funkcjonowanie firm w relacjach z otoczeniem, - rozwijające się działalności gospodarcze w przestrzeni wirtualnej, m. in. umożliwiające pracę zdalną,

<p><i>Dobre wyposażenie infrastrukturalne wspierające zrównoważony rozwój gminy</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych opierających się na zrównoważonym wykorzystywaniu potencjału przyrodniczego i kulturowego gminy, – infrastruktura techniczna umożliwiająca rozwój funkcji mieszkaniowych i biznesowych a równocześnie ograniczająca antropopresję na środowisko przyrodnicze, – infrastruktura społeczna wspierająca spójność społeczną gminy, – powiązania transportowe wpisujące gminę w powiatowy i subregionalny obszar funkcjonalny,
<p><i>Partycypacja mieszkańców w kształtowaniu rozwoju lokalnego</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> – dobra komunikacja władz lokalnych z mieszkańcami, – udział podmiotów lokalnych w określaniu kierunków rozwoju gminy, – mechanizmy umożliwiające mieszkańcom bezpośrednie angażowanie się w działania na rzecz rozwoju gminy, – partnerska realizacja działań promocyjnych – z udziałem podmiotów samorządowych, mieszkańców, przedsiębiorców, podmiotów kultury i sportu, – wysokie kompetencje pracowników samorządowych.

Ocena sytuacji Gminy Gorzyce w świetle danych ilościowych oraz badań jakościowych wskazuje, że w ostatnich latach kontynuowane są pozytywne trendy w zakresie rozwoju społeczno-ekonomicznego. Gmina utrzymuje swoją silną pozycję jako atrakcyjne miejsce zamieszkania przyciągające nowych mieszkańców oraz przyjazne miejsce dla biznesu – zarówno lokalnego, jak również inwestorów zewnętrznych. Ponadto, widoczne jest wykorzystywanie dogodnego położenia gminy – zarówno w aspekcie usytuowania na międzynarodowych szlakach komunikacyjnych, jak również w kontekście położenia transgranicznego otwierającego perspektywę współpracy międzynarodowej w wymiarze społeczno-kulturowym i gospodarczym.

Powyższe konstatacje prowadzą do wniosku, że Gmina Gorzyce w horyzoncie roku 2030 powinna realizować strategię twórczej kontynuacji pozytywnych procesów oraz kreowania nowych wartości odpowiadających rosnącym oczekiwaniom mieszkańców w zakresie szeroko rozumianej jakości życia.

PRIORYTETY STRATEGICZNE

Wyznaczono cztery priorytety strategiczne Gminy Gorzyce:

- trzy komplementarne priorytety (P1, P2, P3) obejmujące jakość życia, tożsamość lokalną i gospodarkę,
- jeden priorytet horyzontalny (P4), przenikający trzy priorytety komplementarne, dotyczący rozwoju zrównoważonego.

Priorytety posłużyły do określenia celów rozwoju gminy w układzie celów strategicznych i uszczegóławiających je celów operacyjnych.

<p><i>Priorytet 1</i></p> <p>Jakość życia</p>	<p><i>Priorytet 2</i></p> <p>Tożsamość lokalna</p>	<p><i>Priorytet 3</i></p> <p>Gospodarka</p>
<p><i>Cel strategiczny 1</i></p> <p>Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców</p>	<p><i>Cel strategiczny 2</i></p> <p>Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne</p>	<p><i>Cel strategiczny 3</i></p> <p>Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy</p>
<p><i>Cele operacyjne:</i></p> <p>C1.1. Dogodne warunki zaspokajania potrzeb mieszkaniowych.</p> <p>C1.2. Wysoka dostępność usług publicznych i rynkowych wspierających codzienne funkcjonowanie mieszkańców o różnych potrzebach.</p> <p>C1.3. Dogodne warunki dla zachowywania kondycji zdrowotnej mieszkańców.</p> <p>C1.4. Rozwinięta infrastruktura, usługi i oferta wspierające kreatywne spędzanie czasu wolnego, rozwój talentów i zainteresowań.</p> <p>C1.5. Funkcjonalne i estetyczne przestrzenie gminne.</p> <p>C1.6. Dogodne powiązania transportowe zapewniające dostęp do rynków pracy i usług w sąsiednich miastach.</p>	<p><i>Cele operacyjne:</i></p> <p>C2.1. Wysokie kompetencje obywatelskie i cywilizacyjne mieszkańców zapobiegające zjawiskom marginalizacji społecznej.</p> <p>C2.2. Wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne.</p> <p>C2.3. Poczucie odpowiedzialności mieszkańców za innych członków wspólnoty lokalnej.</p> <p>C2.4. Silne środowiska lidarskie i organizacje pozarządowe animujące rozwój wspólnot lokalnych.</p> <p>C2.5. Partycypacja mieszkańców w kształtowaniu lokalnej polityki rozwoju.</p>	<p><i>Cele operacyjne:</i></p> <p>C3.1. Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna.</p> <p>C3.2. Atrakcyjne warunki przyciągające innowacyjnych inwestorów.</p> <p>C3.3. Prężne firmy wykorzystujące lokalne potencjały i tradycje.</p> <p>C3.4. Rozwijające się firmy działające w branżach ekologicznych.</p> <p>C3.5. Rosnąca rola przedsiębiorczości społecznej w strukturze gospodarczej gminy i na lokalnym rynku pracy.</p> <p>C3.6. Wysokie kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorcze mieszkańców.</p>

Priorytet 4

Rozwój zrównoważony

Cel strategiczny 4

Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze

Cele operacyjne:

- C4.1.** Wysoki poziom odpowiedzialności podmiotów lokalnych za dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy.
- C4.2.** Dobre wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną wspierającą ochronę środowiska.
- C4.3.** Szerokie wykorzystywanie rozwiązań ekologicznych w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i gospodarstwach rolnych.
- C4.4.** Odporność przestrzeni gminy na zjawiska kryzysowe i konsekwencje zmian klimatu.
- C4.5.** Zrównoważony transport lokalny i ponadlokalny.
- C4.6.** Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią oraz rewitalizacja terenów i obiektów, które utraciły swoje funkcje.
- C4.7.** Oferta spędzania czasu wolnego o atrakcyjności regionalnej, wykorzystująca dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz transgraniczne położenie gminy.

KIERUNKI DZIAŁAŃ NA RZECZ REALIZACJI CELÓW

Realizacja celów strategicznych i celów operacyjnych opiera się na przygotowywaniu i wdrażaniu konkretnych projektów, w szczególności podejmowanych w ramach współpracy podmiotów wdrażania strategii. Poniżej zamieszczono listę kierunków w ramach których podejmowane będą aktywności wdrożeniowe.

CELE OPERACYJNE	KIERUNKI
Cel strategiczny 1	
Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców	
C1.1. Dogodne warunki zaspokajania potrzeb mieszkaniowych	<p>K1. Przygotowywanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe przy zachowaniu zasad racjonalnego gospodarowania przestrzenią.</p> <p>K2. Rozwój infrastruktury technicznej umożliwiającej ekologiczne funkcjonowanie gospodarstw domowych.</p> <p>K3. Promowanie ekologicznych rozwiązań w realizowanym i istniejącym budownictwie mieszkaniowym.</p> <p>K4. Promowanie walorów gminy jako miejsca przyjaznego dla młodych mieszkańców oraz rodzin.</p>
C1.2. Wysoka dostępność usług publicznych i rynkowych wspierających codzienne funkcjonowanie mieszkańców o różnych potrzebach.	<p>K5. Zapewnienie opieki dla dzieci do lat 3.</p> <p>K6. Dostosowywanie obiektów gminnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami.</p> <p>K7. Rozwój oferty usług publicznych adresowanych do seniorów, w tym usługi opiekuńcze.</p> <p>K8. Eliminowanie barier przestrzennych dla osób o ograniczonej sprawności.</p> <p>K9. Rozwój e-administracji.</p>
C1.3. Dogodne warunki dla zachowywania kondycji zdrowotnej mieszkańców.	<p>K10. Działania w zakresie profilaktyki zdrowotnej – kształtowanie postaw prozdrowotnych, badania profilaktyczne, działania prozdrowotne dedykowane różnym grupom społecznym.</p> <p>K11. Rozwijanie kultury fizycznej wśród mieszkańców.</p>
C1.4. Rozwinięta infrastruktura, usługi i oferta wspierające kreatywne spędzanie czasu wolnego, rozwój talentów i zainteresowań	<p>K12. Zaangażowanie mieszkańców w tworzenie oferty spędzania wolnego czasu i oferty wspierającej rozwijanie zainteresowań.</p> <p>K13. Tworzenie i modernizowanie urządzeń umożliwiających rekreację mieszkańców – sieć zróżnicowanych urządzeń w różnych miejscowościach gminy.</p> <p>K14. Kreowanie oferty umożliwiającej rozwój zainteresowań i talentów</p>

	<p>z uwzględnieniem różnych grup wiekowych.</p> <p>K15. Modernizowanie infrastruktury publicznej.</p> <p>K16. Wspieranie aktywności podmiotów sektora pozarządowego w zakresie tworzenia oferty spędzania czasu wolnego, w tym działania na rzecz podnoszenia kompetencji, poprawy warunków infrastrukturalnych, promocji.</p> <p>K17. Integrowanie oferty spędzania czasu wolnego – np. kalendarz wydarzeń, spójna informacja, działania na rzecz realizacji projektów partnerskich itp.</p> <p>K18. Intensyfikacja wykorzystywania obiektów gminnych na rzecz kreowania oferty spędzania czasu wolnego, w tym udostępnianie obiektów organizacjom pozarządowym.</p>
C1.5. Funkcjonalne i estetyczne przestrzenie gminne.	<p>K19. Tworzenie i podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznych – parki sołectkie, place zabaw, boiska itp.</p> <p>K20. Podnoszenie odporności przestrzeni gminy na zmiany klimatyczne.</p> <p>K21. Monitoring wizyjny poprawiający poczucie bezpieczeństwa i ograniczający akty wandalizmu.</p>
C1.6. Dogodne powiązania transportowe zapewniające dostęp do rynków pracy i usług w sąsiednich miastach.	<p>K22. Rozwój infrastruktury cyfrowej podnoszącej mobilność mieszkańców w przestrzeni wirtualnej.</p> <p>K23. Przedsięwzięcia na rzecz poprawy stanu dróg lokalnych.</p>
Cel strategiczny 2	
Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne	
C2.1. Wysokie kompetencje obywatelskie i cywilizacyjne mieszkańców zapobiegające zjawiskom marginalizacji społecznej.	<p>K24. Podnoszenie kompetencji cyfrowych mieszkańców.</p> <p>K25. Wsparcie mieszkańców, zwłaszcza seniorów w samodzielnym radzeniu sobie z różnymi problemami.</p> <p>K26. Zapobieganie przenoszeniu negatywnych wzorców zachowań w grupach rówieśniczych lub w układzie międzypokoleniowym.</p>
C2.2. Wysoki poziom zaangażowania mieszkańców w inicjatywy lokalne	<p>K27. Wspieranie realizacji partnerskich projektów integrujących wspólnoty lokalne.</p> <p>K28. Przekazywanie obiektów i terenów pod opiekę mieszkańców (mieszkańcy jako gospodarze danego miejsca).</p>
C2.3. Poczucie odpowiedzialności mieszkańców za innych członków wspólnoty lokalnej	<p>K29. Przedsięwzięcia na rzecz pomocy osobom zagrożonym marginalizacją.</p>

	<p>K30. Akcje umożliwiające włączanie się mieszkańców w pomoc grupom potrzebującym.</p> <p>K31. Umożliwienie reagowania mieszkańców na negatywne zjawiska w gminie – narzędzia wspierające przekazywanie informacji.</p>
C2.4. Silne środowiska lidery i organizacje pozarządowe animujące rozwój wspólnot lokalnych	<p>K32. Kreowanie dobrych wzorców rozwoju społecznego i zawodowego oraz promowanie liderów lokalnych – osób i organizacji.</p> <p>K33. Edukacyjne i doradcze wspieranie sektora pozarządowego.</p>
C2.5. Partycypacja mieszkańców w kształtowaniu lokalnej polityki rozwoju	<p>K34. Promowanie strategii i możliwości wzięcia udziału w jej realizacji.</p> <p>K35. Badania oczekiwań i opinii mieszkańców.</p> <p>K36. Narzędzia konsultacji polityki lokalnej z różnymi użytkownikami gminy.</p>
<p>Cel strategiczny 3 Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy</p>	
C3.1. Rozwijająca się przedsiębiorczość lokalna.	<p>K37. Stwarzanie korzystnych warunków dla powstawania i rozwoju lokalnych firm produkcyjnych, rzemieślniczych, usługowych.</p> <p>K38. Tworzenie warunków dla zakładania biznesu przez młodych mieszkańców – miejsca, wiedza, ulgi podatkowe.</p> <p>K39. Wspieranie powstawania w gminie miejsc pracy dla osób o wyższych kwalifikacjach.</p>
C3.2. Atrakcyjne warunki przyciągające innowacyjnych inwestorów	<p>K40. Promocja oferty gminy dla inwestorów.</p> <p>K41. Promocja wśród inwestorów możliwości tworzenia lokalnych sieci kooperacji w oparciu o lokalny biznes.</p> <p>K42. Wzbogacanie ilościowe i jakościowe oferty terenów inwestycyjnych w gminie.</p>
C3.3. Prężne firmy wykorzystujące lokalne potencjały i tradycje	<p>K43. Promowanie dobrych praktyk w zakresie przedsiębiorczości lokalnej opartej na zrównoważonym wykorzystywaniu specyfiki i dziedzictwa gminy – produkty spożywcze, rzemieślnicze, kulturowe.</p>
C3.4. Rozwijające się firmy działające w branżach ekologicznych	<p>K44. Wspieranie działalności gospodarczych związanych z wykorzystywaniem odnawialnych źródeł energii.</p> <p>K45. Wspieranie rozwiązań proekologicznych w gorzyckich firmach.</p> <p>K46. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego opierającego się na rozwiązaniach proekologicznych.</p>
C3.5. Rosnąca rola przedsiębiorczości społecznej w strukturze gospodarczej gminy i na lokalnym rynku pracy	<p>K47. Kreowanie innowacji społecznych i biznesowych poprzez partnerskie projekty sektora samorządowego,</p>

	<p>obywatelskiego i biznesu (w tym z udziałem podmiotów z otoczenia).</p> <p>K48. Wspieranie rozwoju podmiotów przedsiębiorczości społecznej – baza lokalowa, infrastruktura, wiedza i kompetencje.</p>
C3.6. Wysokie kwalifikacje zawodowe i przedsiębiorcze mieszkańców	<p>K49. Wzmacnianie współpracy na rzecz rozwoju kapitału ludzkiego pomiędzy lokalnym biznesem a instytucjami szkoleniowo-edukacyjnymi w gminie i w otoczeniu.</p> <p>K50. Wspieranie społecznej odpowiedzialności biznesu w zakresie wszechstronnego wspierania rozwoju zawodowego i osobowego pracowników.</p>
<p>Cel strategiczny 4 Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze</p>	
C4.1. Wysoki poziom odpowiedzialności podmiotów lokalnych za dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze gminy.	<p>K51. Przedsięwzięcia kulturalne na rzecz zachowania tożsamości gminy oraz wspierania integracji społecznej.</p> <p>K52. Przedsięwzięcia na rzecz podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym w zakresie rozwiązań proekologicznych możliwych do stosowania w gospodarstwach domowych.</p>
C4.2. Dobre wyposażenie gminy w infrastrukturę techniczną wspierającą ochronę środowiska	<p>K53. Porządkowanie i rozwój gospodarki wodno-ściekowej.</p> <p>K54. Działania i rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej, retencji i przeciwdziałania suszy.</p> <p>K55. Ochrona jakości wód powierzchniowych i podziemnych.</p> <p>K56. Termomodernizacja obiektów publicznych pod kątem oszczędności energii.</p>
C4.3. Szerokie wykorzystywanie rozwiązań ekologicznych w gospodarstwach domowych, przedsiębiorstwach i gospodarstwach rolnych	<p>K57. Krzewienie wiedzy i podnoszenie kompetencji podmiotów lokalnych w zakresie nowoczesnych rozwiązań ekologicznych.</p> <p>K58. Przedsięwzięcia w zakresie gospodarki odpadami i rozwoju gospodarki cyrkularnej.</p>
C4.4. Odporność przestrzeni gminy na zjawiska kryzysowe i konsekwencje zmian klimatu.	<p>K59. Działania na rzecz ograniczania zagrożenia powodziowego, w tym w zakresie planowania przestrzennego.</p> <p>K60. Rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury ograniczającej efekty zmian klimatycznych.</p>
C4.5. Zrównoważony transport lokalny i ponadlokalny	<p>K61. Wspieranie rozwoju połączeń transportu zbiorowego (publicznego i prywatnego) w ramach obszaru funkcjonalnego.</p>

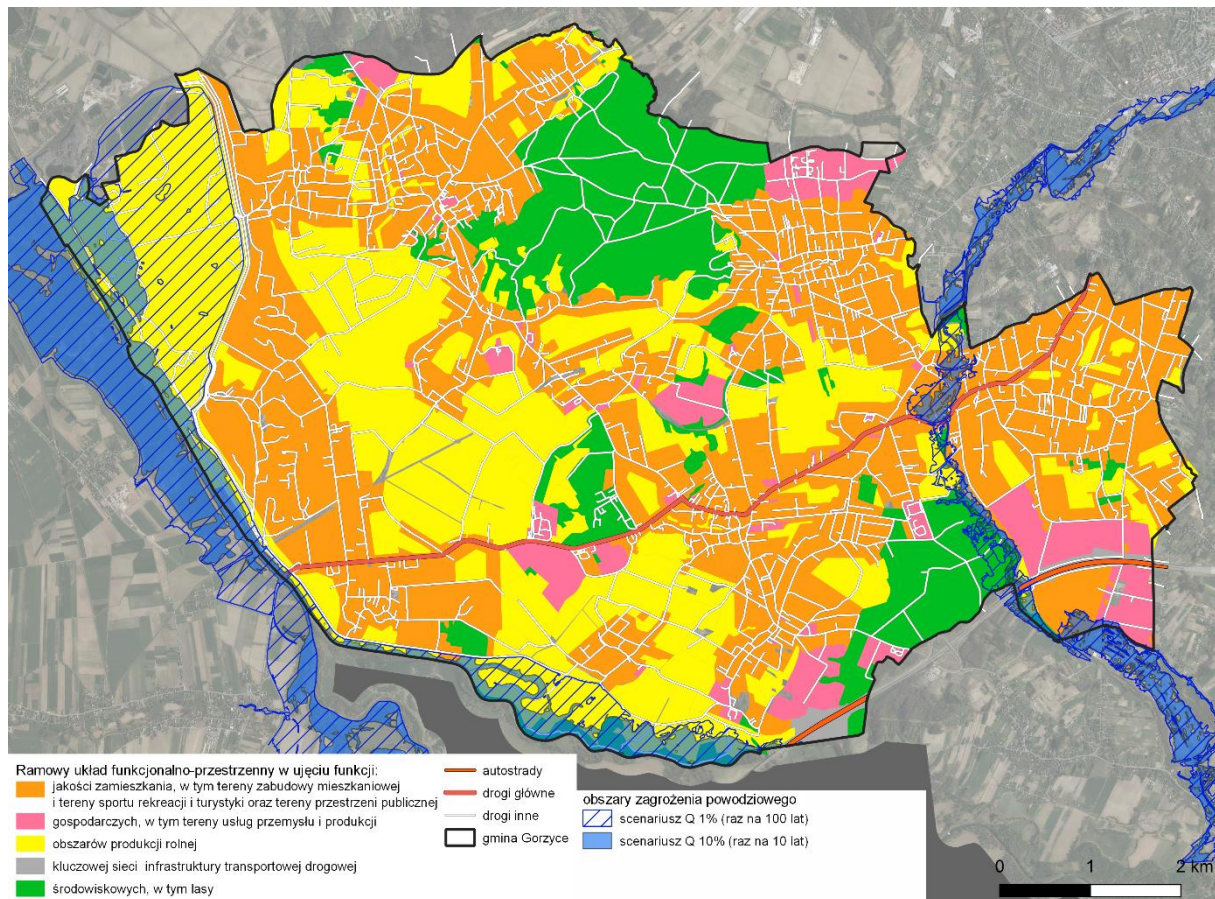
	<p>K62. Rozwiązania komunikacyjne wspierające młodzież, seniorów, osoby o szczególnych potrzebach w korzystaniu z oferty sąsiednich miast i gmin.</p> <p>K63. Rozwój transportu rowerowego – infrastruktura liniowa, rozwiązania typu <i>bike sharing</i>.</p>
C4.6. Zrównoważone gospodarowanie przestrzenią oraz rewitalizacja terenów i obiektów, które utraciły swoje funkcje	K64. Rewitalizacja obiektów i terenów o znaczeniu historycznym i symbolicznym.
C4.7. Oferta spędzania czasu wolnego o atrakcyjności regionalnej, wykorzystująca dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe oraz transgraniczne położenie gminy	<p>K65. Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych, pieszych, szlaków wodnych spinających atrakcje gminy.</p> <p>K66. Rozwój systemu informacji turystycznej – oznakowanie, publikacje, informacja w przestrzeni realnej i wirtualnej itp.</p> <p>K67. Promocja turystyczna gminy.</p> <p>K68. Partnerskie projekty kreujące ofertę turystyczną gminy, w tym w zakresie turystyki aktywnej, kulturowej, pielgrzymkowej.</p> <p>K69. Współpraca z gminami powiatu w zakresie tworzenia oferty produktów i usług opierających się na wykorzystaniu lokalnych walorów przyrodniczych i kulturowych.</p>

- jakości zamieszkania,
- gospodarczych, w tym usług, przemysłu i produkcji,
- produkcji rolnej,
- środowiskowych, w tym lasów,
- narażonych na niebezpieczeństwo powodzi .

Rysunek 3 Ramowy układ funkcjonalno-przestrzenny gminy

Źródło: Opracowanie własne

Opierając się na kierunkach rozwoju przestrzennego, zapisach studium oraz ramowym układzie funkcjonalno-przestrzennym w kształtowaniu polityki przestrzennej należy brać pod uwagę poniższe rekomendacje i ustalenia:

- respektowanie podstawowej zasady rozwoju tj. zasady zrównoważonego rozwoju – traktowanej wielowymiarowo, a szczególnie uwzględniającej kwestie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy,
- utrzymanie dbałości o powiązania przyrodnicze w ramach ponadlokalnego międzynarodowego korytarza ekologicznego doliny Odry oraz Olzy,

- eliminowanie kolizji funkcjonalnych w przestrzeni, co jest szczególnie istotne w przypadku Gminy Gorzyce charakteryzującej się intensywnymi procesami przemian w zakresie mieszkalnictwa i gospodarki,
- porządkowanie przestrzeni w centralnych miejscach (gminy i sołectw), poprawa ładu urbanistyczno-architektonicznego oraz estetyki gminy, w tym eksponowanie specyfiki dziedzictwa lokalnego,
- poprawa ładu przestrzennego oraz wspieranie działań zmierzających do poprawy estetyki gminy poprzez mobilizowanie mieszkańców do upiększania miejsc zamieszkania,
- ograniczanie presji inwestycyjnej na tereny zielone oraz selekcja funkcji gospodarczych ze względu na wpływ wywierany na przestrzeń, krajobraz, bioróżnorodność,
- stosowanie ekologicznych paliw dla celów grzewczych, w szczególności zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych oraz podnoszenie efektywności energetycznej (budynków publicznych i prywatnych),
- systematyczna poprawa stanu technicznego dróg w celu zmniejszania emisji spalin, ograniczania kongestii i eliminowania uciążliwości związanych z hałasem,
- tworzenie naturalnych barier izolacyjnych wzdłuż ciągów komunikacyjnych pełniących jednocześnie funkcje estetyczne,
- ograniczanie hałasu generowanego przez funkcje gospodarcze,
- zachowanie ciągów zieleni łąkowej wzdłuż brzegów rzek równocześnie wzbogacając je projektowanymi ciągami ekologicznymi,
- ograniczanie rolniczego użytkowania gruntów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie cieków wodnych,
- zachowanie ładu przestrzennego, przy maksymalnej lecz zrównoważonej koncentracji zabudowy, ograniczenie rozlewania się zabudowy, celem ochrony terenów obrzeżnych i otwartych,
- ochrona naturalnych i historycznych form krajobrazowych,
- ograniczenie zabudowy na terenach zagrożonych niebezpieczeństwem powodzi,
- przeciwdziałanie suszy i powodzi oraz utrzymywanie odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej.

W *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2030* wskazane zostały tzw. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Biorąc pod uwagę usytuowanie Gminy Gorzyce należy zauważyć, że w dokumencie regionalnym jest ona ujęta jako obszar wiejski w układzie funkcjonalnym **Subregionu Zachodniego**.

W strategii regionalnej uznano, że głównymi wyzwaniami dla Subregionu Zachodniego są:

- Dywersyfikacja struktury gospodarczej obszaru.
- Rekultywacja i rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym terenów i obiektów przemysłowych.
- Poprawa jakości środowiska w szczególności powietrza i wód powierzchniowych.
- Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.
- Wzrost poziomu przedsiębiorczości mieszkańców.
- Rozwój produktu turystycznego oraz infrastruktury turystycznej w oparciu o potencjał turystyczny i kulturowy subregionu.
- Podniesienie jakości dróg na obszarach gmin wiejskich i w małych miastach.
- Podniesienie jakości drogowych i kolejowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych.
- Wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji.
- Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców i rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

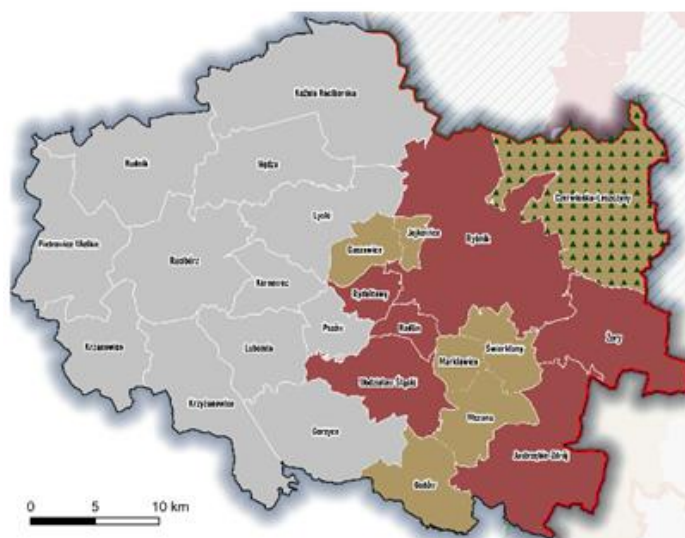
W strategii regionalnej Gmina Gorzyce została również ujęta w ramach OSI:

- w wymiarze konkurencyjnym:
  - **obszary cenne przyrodniczo**; wyzwaniem dla tego OSI jest „ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Istotne będzie również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów”; w grupie tej Gorzyce zostały zaklasyfikowane jako gmina o przeciętnych walorach przyrodniczych.
- w wymiarze problemowym :

- **gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza;** zgodnie ze Strategią Śląskie 2030 „największym wyzwaniem stojącym przed województwem na najbliższe lata jest ograniczenie niskiej emisji, gdyż to ona w największym stopniu odpowiada za przekroczenia norm jakości powietrza. Pożądane jest wsparcie rozbudowy sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych, jak również generowania i wdrażania innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Gminy ze swojej strony muszą podjąć wyzwanie egzekwowania przepisów tzw. „uchwały antysmogowej”. Poprawa jakości powietrza jest kluczowym problemem województwa. Zanieczyszczenie powietrza powoduje pogorszenie stanu zdrowia mieszkańców, wyzwaniem więc będzie również zapewnienie odpowiedniej profilaktyki i opieki medycznej w tym zakresie. Gorzyce są gminą zaklasyfikowaną do II kategorii w 3 stopniowej skali.
- **gminy w transformacji górniczej w typie gmin z problemami społeczno-przestrzennymi;** Strategia Śląskie 2030 definiuje jako wyzwania tego typu obszarów występowanie „znacznego udziału terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których wystąpiły lub wystąpią skutki eksploatacji górniczej; istotnym problemem jest zagospodarowanie terenów po zakończonej eksploatacji górniczej, a także przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego; w planowaniu rozwoju gospodarczego należy uwzględnić również konieczność zapewnienia możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia w tym przekwalifikowania kadr; istotną kwestią będzie również wsparcie dla rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gmin w transformacji górniczej; oprócz tworzenia alternatywnych miejsc pracy należy również ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.”

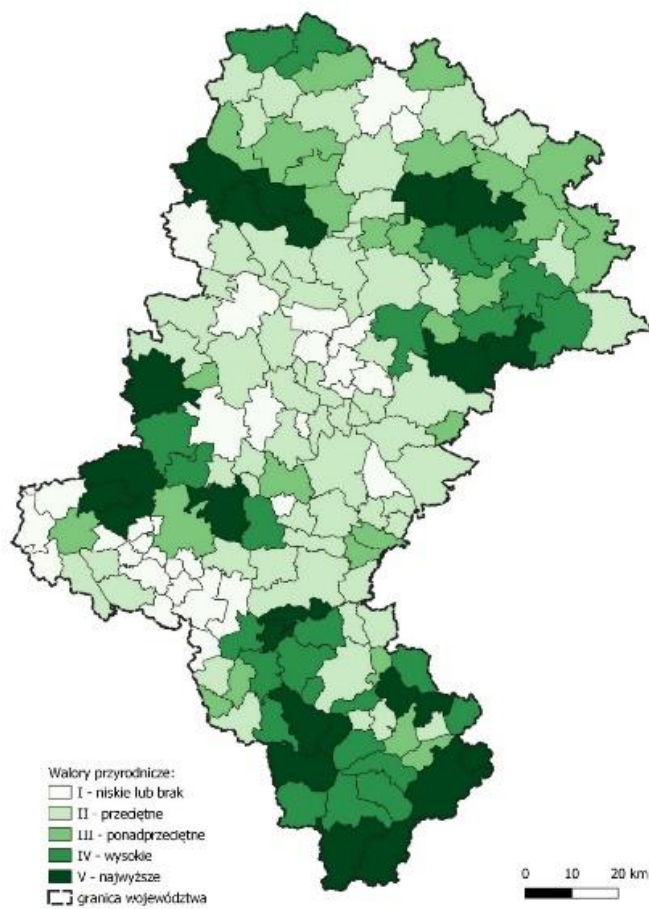
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” wskazuje szereg kluczowych działań dla w/w OSI podkreślając że wsparcie to będzie realizowane z wykorzystaniem instrumentów wskazanych w systemie wdrażania Strategii Śląskie 2030, w tym w szczególności przygotowanie indywidualnych instrumentów finansowych lub organizacyjnych oraz dedykowanie działań priorytetowo wspieranych przez samorząd województwa śląskiego.

Mapa 2 Subregion Zachodni Województwa Śląskiego

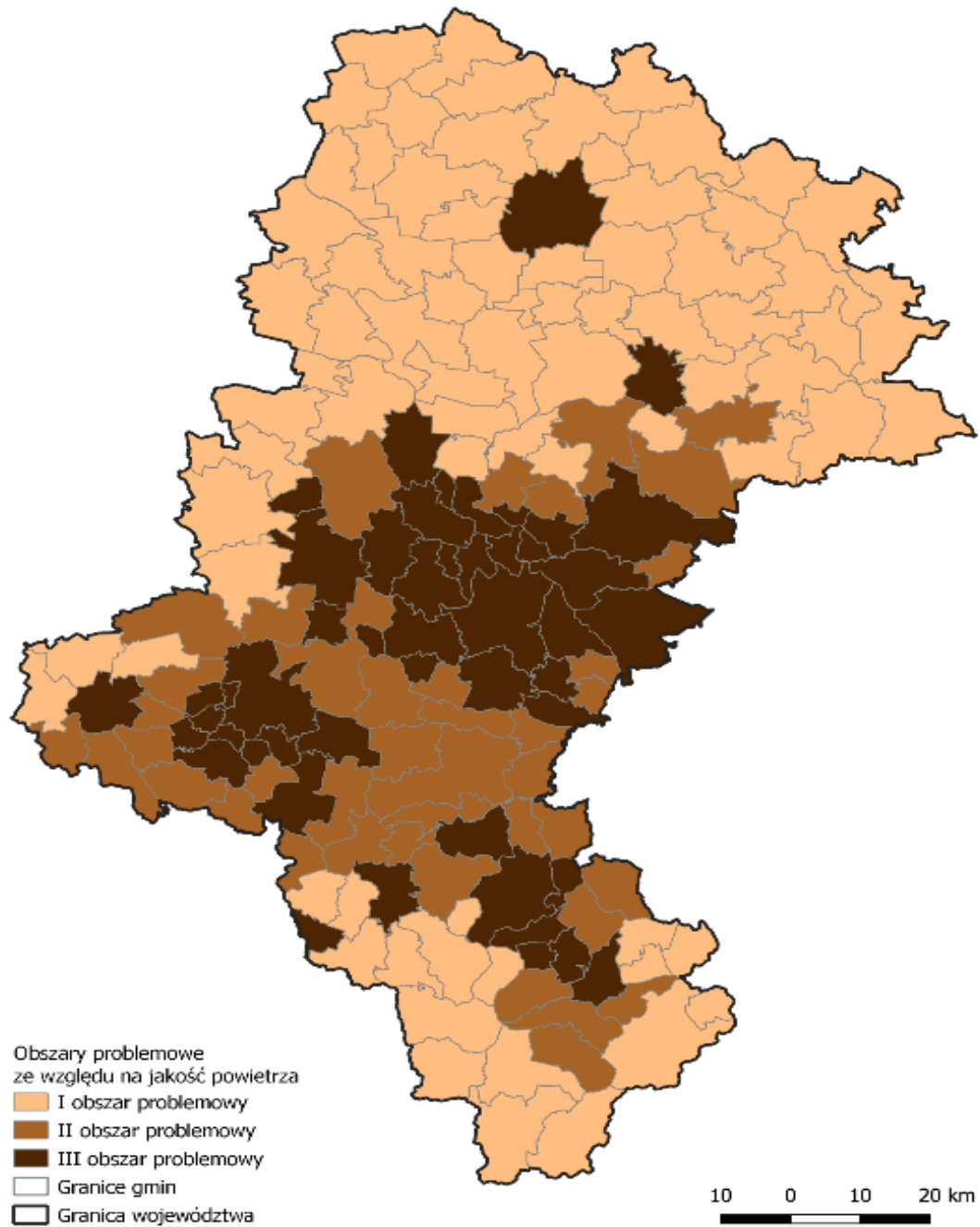
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2030

Mapa 3 Gorzyce w układzie funkcjonalnym i OSI regionalnych OSI – obszary cenne przyrodniczo

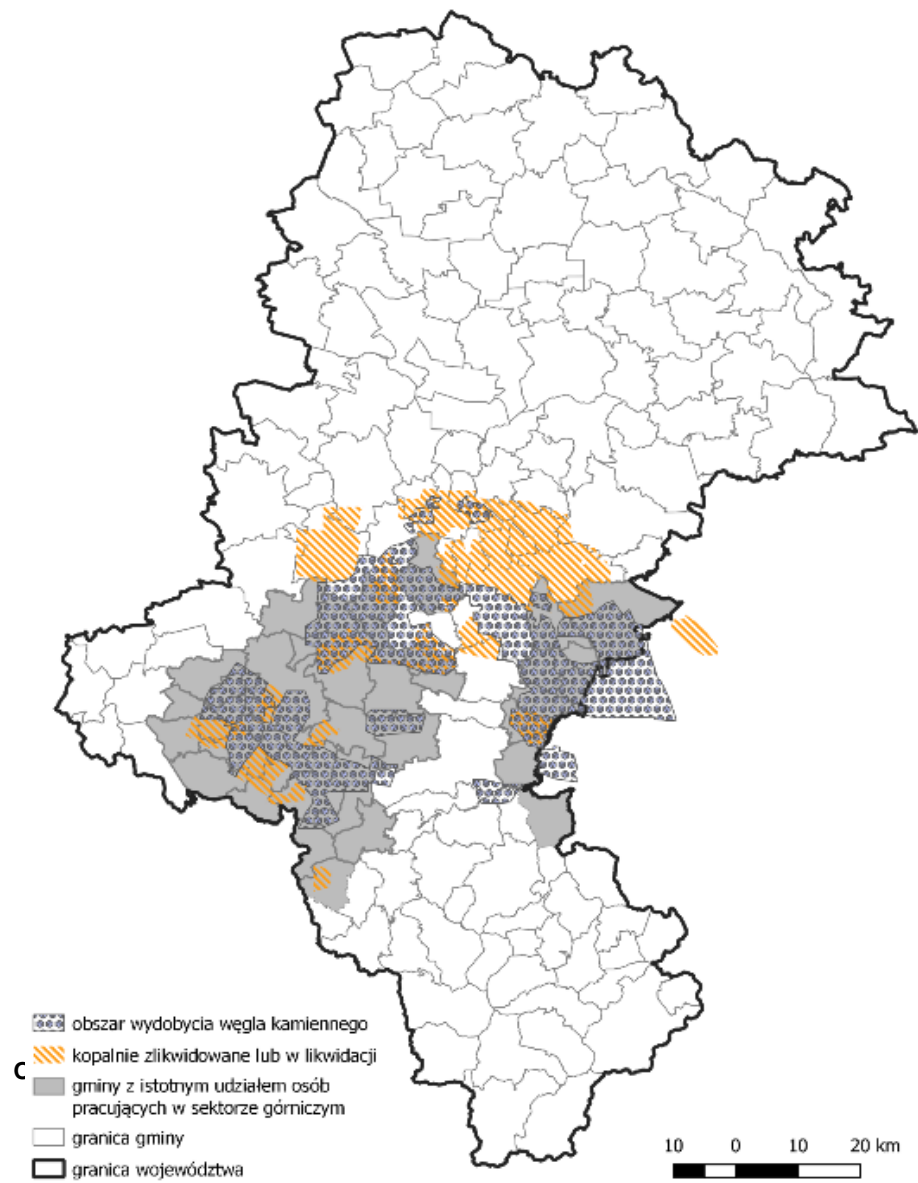
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2030

Mapa 4 Gorzycy w układzie funkcjonalnym i OSI regionalnych - OSI – obszary problemowe ze względu na jakość powietrza

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2030

Mapa 5 Gorzyce w układzie funkcjonalnym i OSI regionalnych - OSI – gminy w transformacji górniczej

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego - Śląskie 2030

Wyznaczone w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego *Śląskie 2030* kierunki działań i wyzwania poszczególnych typów obszarów stanowią istotne uwarunkowania i ramy celów i kierunków działań projektowanych w strategii rozwoju Gorzyc.

Tabela 7 Zgodność celów rozwoju Gorzyc z OSI regionalnymi

Cele strategiczne Gorzyc

OSI regionalne	<i>Cel strategiczny 1</i> Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców	<i>Cel strategiczny 2</i> Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne	<i>Cel strategiczny 3</i> Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy	<i>Cel strategiczny 4</i> Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze
obszary cenne przyrodniczo	X	X		X
gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	X	X		X
gminy w transformacji górniczej	X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII

ORGANIZACJA PROCESU WDROŻENIOWEGO

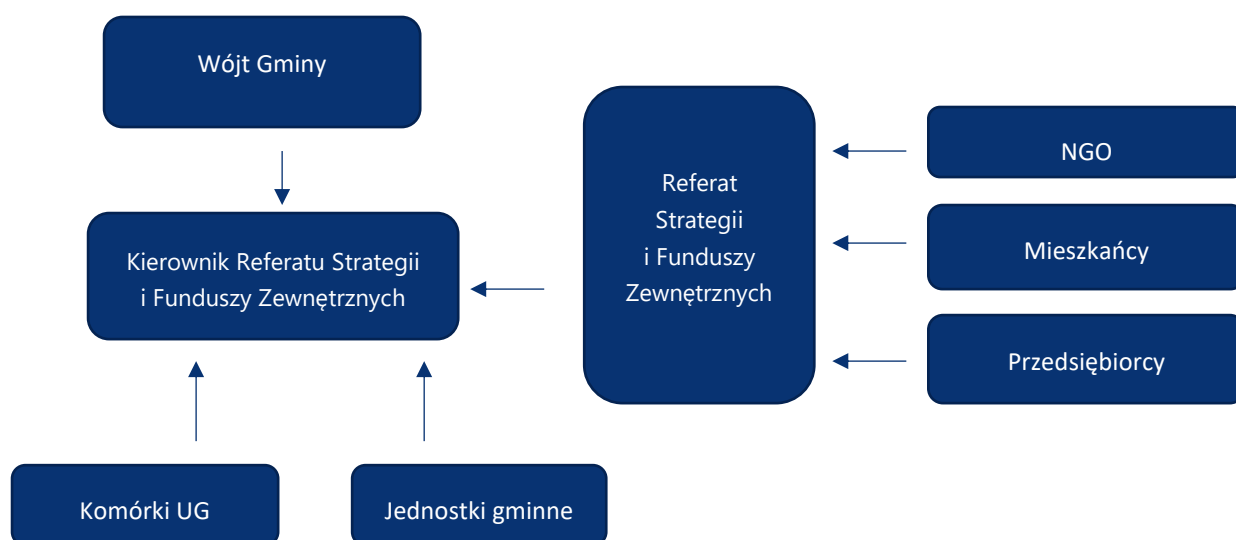
Realizacji strategii służyć będą projekty przygotowywane przez władze lokalne, w szczególności przez Urząd Gminy oraz jednostki podległe. Projekty te powinny zostać opracowane i wyselekcjonowane przez odpowiednie komórki Urzędu Gminy i jednostki gminne.

Sprawna i efektywna realizacja wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku odbywać się będzie w Referacie Strategii i Funduszy Zewnętrznych, któremu nadzoruje Kierownik Referatu. Do głównych zadań Referatu należeć będzie:

- opiniowanie projektów i inwestycji gminnych pod kątem ich zgodności ze strategią rozwoju gminy,
- ocena postępów w realizacji projektów własnych gminy,
- przygotowanie informacji na potrzeby opracowania raportu o stanie gminy w zakresie informacji o stopniu wdrożenia strategii,
- inicjowanie aktualizacji strategii w sytuacji wystąpienia zmian w uwarunkowaniach rozwojowych gminy oraz w kontekście postępów w realizacji strategii,
- współpraca z partnerami społecznymi i gospodarczymi realizującymi działania wspierające osiągnięcie celów rozwoju Gminy Gorzyce.

Realizacja wielu zadań strategicznych Gminy Gorzyce będzie odbywać się we współpracy z partnerami samorządowymi oraz społeczno-gospodarczymi. Dodatkowo należy zadbać o właściwe i kompleksowe rozpowszechnianie założeń strategii tak, aby dokument ten był aktywnym narzędziem w procesach decyzyjnych zachodzących w gminie.

Rysunek 4 Podmioty procesu wdrażania

Źródło: Opracowanie własne

Do dokumentów o charakterze wykonawczym zaliczyć należy również inne plany i programy przygotowywane w oparciu o istniejące przepisy prawne, w tym w szczególności w zakresie ochrony środowiska. Dokumentem wykonawczym strategii będą również budżet gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa, w których wskazane będą projekty ją realizujące.

Monitoring procesu realizacji Strategii służy weryfikacji skuteczności działań prowadzących do osiągnięcia celów strategicznych określonych w dokumencie. Tego typu ocena pozwala na kontrolowanie dynamiki zmian i ewentualne wprowadzanie korekt.

MONITOROWANIE I EWALUACJA ORAZ OCZEKIWANE REZULTATY

Proces monitorowania jest niezbędny dla zapewnienia skuteczności i efektywności realizacji polityki rozwoju gminy.

Na podstawie raportów monitoringowych przygotowanych przez Referat Strategii i Funduszy Zewnętrznych przeprowadzona zostanie okresowa ewaluacja strategii. Planuje się przeprowadzenie pierwszej ewaluacji w roku 2025. W oparciu o raport z tej ewaluacji Wójt Gminy podejmie decyzję o ewentualnej aktualizacji strategii. W przypadku wystąpienia istotnych zjawisk wpływających na możliwości realizacji Wójt Gminy może podjąć decyzję o nadzwyczajnej ewaluacji celem oceny konieczności podjęcia prac aktualizacyjnych.

Wskaźniki osiągnięcia celów i uzyskania rezultatów zostały wskazane w tabeli poniżej. Znak „↑” przy danym wskaźniku oznacza, że oczekiwaną miarą realizacji będzie wzrost danego wskaźnika, znak „↓” wskazuje, że realizacja działań powinna wpłynąć na spadek danego wskaźnika. Brak znaku oznacza, że realizacja celu powinna być oceniana jakościowo, a nie ilościowo.

Tabela 8 Kluczowe rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cel strategiczny	Oczekiwane rezultaty działań	Wskaźnik	Kierunku zmiany wskaźnika	Źródło danych
Cel strategiczny 1 Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców	Wzmocnienie potencjału demograficznego gminy	Liczba mieszkańców	↑	GUS
		Saldo migracji	↑	GUS
	Dogodne warunki mieszkaniowe Dostępna wysokiej jakości infrastruktura komunalna	Udział mieszkańców mających dostęp do sieci wodociągowej, gazowej, kanalizacyjnej	↑	GUS
Cel strategiczny 2 Zintegrowane, aktywne,	Wysoka aktywność obywatelska i społeczna	Liczba NGO działających w gminie	↑	GUS

świadome walorów gminy wspólnoty lokalne	mieszkańców Silny i współpracujący sektor NGO Wysokie kompetencje zawodowe mieszkańców	Liczba osób biorących udział w konsultacjach społecznych	↑	Dane UG
Cel strategiczny 3 Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy	Silna zdywersyfikowana struktura gospodarcza	Liczba podmiotów gospodarczych	↑	GUS
	Wysoki poziom przedsiębiorczości Wysoka atrakcyjność inwestycyjna	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	↑	GUS
		Liczba inwestorów zagranicznych	↑	GUS
Cel strategiczny 4 Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	poziom zanieczyszczeń powietrza	↓	GUS
	Zrównoważone gospodarowanie zasobami gminy Atrakcyjność turystyczna gminy	jakość przestrzeni i krajobrazu gminy		ocena jakościowa

Źródło: Opracowanie własne

RAMY FINANSOWE

Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce wymagać będzie zaangażowania odpowiednich środków pochodzących z różnych źródeł do których zaliczyć należy:

- budżet gminy,
- budżet województwa śląskiego,
- Skarb Państwa – m.in. środki celowe w ministerstwach,
- Unię Europejską – w ramach nowej perspektywy budżetowej 2021-2027, w tym środki z:
  - z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
  - Europejskiego Funduszu Społecznego,
  - Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji,

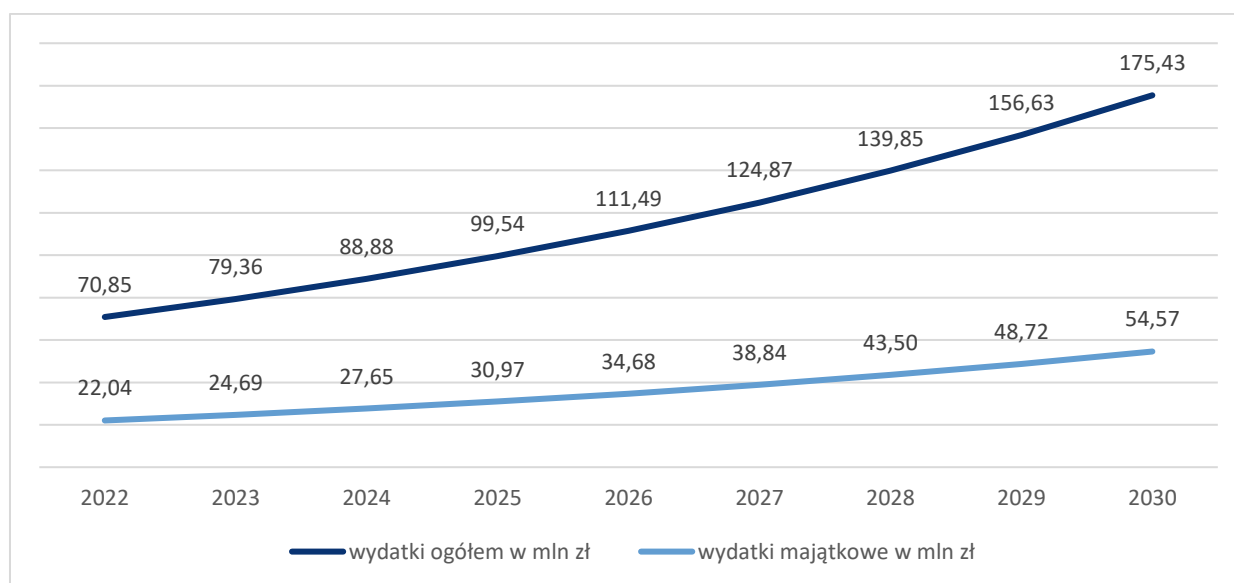
- fundusze celowe, w tym np. środki z: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego.

Biorąc pod uwagę partnerski mechanizm wdrażania strategii środkami służącymi implementacji będą również środki podmiotów realizujących na terenie gminy własne inwestycje i projekty oraz podmiotów sektora NGO realizujących własne zadania.

Podkreślić należy, że realizacja strategii to nie tylko wydatkowanie środków pieniężnych, ale także wykorzystywanie aktywności podmiotów lokalnych angażujących się w różne przedsięwzięcia, a wśród nich projekty społeczne realizowane przez mieszkańców i podmioty sektora obywatelskiego na rzecz wspólnoty lokalnej.

Poniżej przedstawiono ramy wynikające z szacowanych wydatków gminy na jej funkcjonowanie i realizację działań o charakterze rozwojowym, w tym inwestycyjnym. W poniższym modelu przyjęto szacunkowy wskaźnik przyrostu wydatków rozwojowych (wydatki ogółem pomniejszone o wynagrodzenia) i majątkowych na poziomie wskaźnika inflacji 12%.

Wykres 18 Szacunkowe ramy finansowe realizacji strategii w ramach wydatków gminy do roku 2030

Źródło: Opracowanie własne

SPÓJNOŚĆ CELÓW STRATEGII Z REGIONALNYMI I KRAJOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Tabela 9 Zgodność celów rozwoju Gorzyc z celami SOR

Cele Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)			
cel Strategii gminy	Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu
Cel strategiczny 1 Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców	X	X	
Cel strategiczny 2 Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne	X	X	X
Cel strategiczny 3 Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy	X		
Cel strategiczny 4 Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	X	X	

Tabela 10 Zgodność celów rozwoju Gorzyc z celami KSRR

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030			
cel Strategii gminy	Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
Cel strategiczny 1 Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców	X	X	X
Cel strategiczny 2 Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne	X	X	X
Cel strategiczny 3 Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy	X	X	
Cel strategiczny 4 Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	X	X	

Tabela 11 Zgodność celów rozwoju Gorzyc z celami regionalnymi

Cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego Śląskie 2030

cel Strategii gminy	Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej	Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni	Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym
Cel strategiczny 1 Atrakcyjne warunki życia i realizacji aspiracji mieszkańców		X		X
Cel strategiczny 2 Zintegrowane, aktywne, świadome walorów gminy wspólnoty lokalne		X	X	X
Cel strategiczny 3 Konkurencyjna, zdywersyfikowana struktura gospodarcza i atrakcyjny rynek pracy	X		X	
Cel strategiczny 4 Unikatowe, skutecznie chronione lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze			X	X

Uzasadnienie

„Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku” jest dokumentem, który diagnozuje uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy. Głównym założeniem strategii jest realizacja planów rozwojowych gminy oraz kreowania nowych wartości życia. Określone w strategii zasady, cele oraz działania na rzecz rozwoju gminy stanowią będą wytyczne dla wszelkich innych dokumentów wykonawczych w gminie i powinny być punktem wyjścia i podstawą do realizacji zadań gminnych w perspektywie wieloletniej. Strategia określa wynikające z docelowego modelu struktury funkcjonalno - przestrzenne gminy ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, które stanowią punkty odniesienia dla studium uwarunkowań kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Strategia Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku jest wynikiem współpracy z podmiotami lokalnymi oraz zebrania i poddania analizie informacji ilościowych i jakościowych z różnych źródeł. Prezentowany dokument stanowi syntezę opinii i pomysłów zidentyfikowanych w trakcie różnego rodzaju spotkań.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt. 2 oraz art. 58 ust. 1 pkt. 2, w związku z art. 48 ustawy z dnia 3.10.2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029 ze zm.), sporządzono wnioski o uzgodnienie odstąpienia od sporządzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przywołanego powyżej dokumentu i skierowano je do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Katowicach oraz do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Katowicach. Wymienione organy po przeprowadzeniu analizy projektu strategii wyraziły opinię, że realizacja postanowień dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. W konsekwencji uzgodniono możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu strategii.

Wójt Gminy Gorzyce w dniu 9.08.2022 r. w Biuletynie Informacji Publicznej ogłosił konsultacje społeczne dokumentu, zakreślając termin ich trwania do dnia 12.09.2022 r. Tym samym ogłoszono, iż każda zainteresowana osoba, lokalni partnerzy społeczni i gospodarczy, a także gminy sąsiadujące i organizacje samorządowe mogą zapoznać się z dokumentem i składać uwagi i wnioski dotyczące projektu strategii. Ogłoszenie precyzowało również tryb i formę zgłaszania uwag i wniosków.

W toku konsultacji społecznych właściwy Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej wskazał by zgodnie z art. 326 ust.1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 z późn. zm) uwzględnić ustalenia zawarte w dokumentach planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 oraz zgodnie z art. 166 ust.1 pkt 1 Prawo wodne w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią wskazał na obowiązek uwzględnienia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. W związku z tym w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku uwzględniono wskazane w piśmie uwagi. Projekt Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku został pozytywnie zaopiniowany przez Prezydenta Miasta Wodzisław Śląski, Wójta Gminy Mszana, Wójta Gminy Godów oraz przez Stowarzyszenie LGD Morawskie Wrota. Pozostałe gminy nie wniosły uwag do projektu dokumentu.

Zarząd Województwa Śląskiego Uchwałą nr 1557/359/VI/2022 z dnia 31.08.2022 r. zaopiniował pozytywnie sposób uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie, określonych w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Gorzyce do 2030 roku.

Sformułowana strategia stanowi otwarcie procesu strategicznego zarządzania gminą w horyzoncie 2030 r. Przyjęty horyzont czasu nawiązuje do rozwiązań przyjętych w strategiach w otoczeniu na poziomie regionu, kraju i Unii Europejskiej. Strategia rozwoju gminy jest podstawowym dokumentem określającym wizję przyszłości gminy, wskazującym priorytety i cele jego rozwoju w różnych sferach oraz kluczowe kierunki działań wspierające rozwój gminy i jej mieszkańców.